Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

…тимнай 1921 оной …брийн 21-hээ гарана | № 241 (13730) | 1974 оной октябрийн 13, воскресени | Сэн 2 мүнгэн

ХҮДӨӨ АЖАХЫН ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЭЙ

БҮХЭСОЮЗНА ҮДЭР

АЖАЛАЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ ХӨӨРЭНЭ

Хурамхаанай аймагай Гааргын совхозой ахалагша хонишон, СССР-эй Верховно Соведэй депутат Ц. БАДМАЕВА:

Жэлдээ нэгэ удаа тэмдэглэгдэдэг алтан намарай сэлмэг дулаан үдэр — хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй бүхэсоюзна һайндэртэ бариха бэлэг ажахымнай хонишодто яһала бии. Энэ жэлдэ совхоз доторнай хурьгад олоор абтаа гэхэ гү, али зуутан хонишодой тоо олошороо Минии даадаг отарада 100 эхэ хонин бүриһөө 132 хурьган түлжүүлэгдэжэ, нооһо хайшалжа, гүрэндэ тушааха даабаришье дүүргэгдэѳ. Тиигэжэ олон түмэн һунгагшадайнгаа урда найдуулжа абаһан үүлгэмнэ еүн бэелүүлэгдэбэ гээшэ. Мүн ниислэл хото — Москвагай ВДНХ-да хабаадалсахадаа выставкын алтан медальда, нэгэдэхи мүнгэн шанда хүртэхэ золтой байбаб.

Ажахымнай хонишод иимэ амжалта түйлахын тула бэлэдхэлэй хүдэлмэри нилээд ябуулһан байха. Бүри нёдондо хамтынгаа суглаан дээрэ суглархадаа Зэдын хонишодой жэшээгээр, дүршэлыень халан абажа ажаллаха гэлсээ һэмди. Тиигэжэ анха түрүүшынхиеэ хонишоднай өөһэд хоорондоо ябалсадаг болоо юм. Мүн залуу хонишодто туһа хүргэхэ талаар ехэ ажал хэгдэдэг болоо. Зай, хонишод, бултадаа энэ һайндэрөө зохидхоноор үдэшэжэ, түйлаһан амжалтаяа улам батадхаял даа.

Сэлэнгын аймагай XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой һаалишан, КПСС-эй райкомой гэшүүн Н. БУДАЕВА:

Газар дайдын баян хэшэгэй билтаржа, ороохо таряан, огородой эдеэнэй амбаарта ороод, адууhа малай арьбан далангаа зузааруулаад, үнеэдэй тугаллажа, сагаан эдеэнэй дэлбэржэ байhан дэмбэрэлтэ сагта хүдөөгэй ажалшад өөhэдынгөө һайндэрые угтажа байна.

Жэлэй дүүрэхэ дүтэлһэн энэ намарай һайхан сагта хүн бүхэн сэдьхэл дүүрэн, жэл соо хэһэн ажалаа эрьен хаража, үрэ дүнгөө гаргадаг заншалтай. Бишье энэ һайндэрые хооһон гараараа угтаагүйб гэжэ һанахадаа сэдьхэлдэм баяр түрэнэ, омогорхоноб.

Юһэдэхи табан жэлэй тодорхойлхы жэлдэ түсэбэйнгөө ёһоор хамта 35,8 мянган килограмм һү һааха аад, мүнөө юһэн һарада 43,9 мянган килограмм һү һаагааб. Мүн үнеэн бүриһөө 3223 килограмм һүн абтаа. Тиигэжэ жэлэй дүүрэтэр түсэбһөө гадуур хамта 15 мянган килограмм һү һааха аабзаб гэжэ һанагдана.

Тиихэдэ һү һааха табан жэлэйнгээ даабарине бүри июль һарада, 3,5 жэл соо дүүргээ һэмби. Энэл даа минии Эхэ орондоо бариһан ажалайм бэлэг.

Түнхэнэй аймагай Саянай совхозой II отделениин таряашадай звеное даагша Ж. АНГАЕВ:

Хүн бүхэн һайндэрөө өөрынхеэрээ угтадаг гээшэ аабза. Манай отделениин механизаторниид баян хэшэгтэ алтан намарайнгаа энэ һайндэрые баһал өөрын янзаар, ажалай эрхим илалтаар угтаба. Табан жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь уридшалан, үлүүлэн дүүргэхэбди гэһэн ураа доро хүдэлмэрилхэдөө звеногоймнай таряашад ороохо таряанай баян ургаса ургуулжа, гээлтэ хоролтогүйгөөр хураажа абаба. Хараалагдаһан даабариин ёһоор гектарай 16 центнер шэниисэ суглуулха зорилгомнай сүм бэелүүлэгдэжэ, бүхыдөө 16 мянган центнер ороохо хурааха түсэбнай амжалтатайгаар дүүргэгдээ.

Тодорхойлхы дүрбэдэхи жэлдэ баян ургаса хураахын тула механизаторнуднай хабартаа даалгагдаһан поли дээрээ минеральна үтэгжүүлгэ ехээр оруулһан, ургасаяа һайнаар харууһалһан байха. Тиигээд ургаса хураалгаяа эрхим бэлэдхэлтэйгээр эхилжэ, бүхы ажалаа Ростовско областиин таряашадай жэшээгээр эмхидхээ бэлэйбди. Саашань хэлэхэдэ, республикынгаа бүхы таряашадые энэ һайндэрөөр амаршалжа, ерэхэ жэлдэ баян ургаса ургуулхын тула дүй дүршэлөө андалдан, мүрысэн ажаллаял гэжэ мэдүүлхэ байнаб.

АХА ДҮҮ ХАНИ БАРИСААНАЙ ТУГ ДОРО

Молдавиин Компартиин ЦК-гай, Молдавиин ССР-эй Верховно Соведэй баярай суглаан

…баясхалантай, гэрэл… …ан һайндэр Молда… …заар дээрэ хүрэжэ ерэ… …едүүдэй ороной адли …рхэтэй аха дүү ара… …иинтэ нэгэн бүлэ соо …икын ажалшад ал… …ойн һайндэрөө — …иин Совет Социалис …икын байгуулагда… …олдавиин Коммунис … тогтоогдоһоор 50 …ойе тэмдэглэжэ байна. …элэй турша соо рес… … түүхын айхабтар …ан зуун жэлтэй адли …алаа. Хаанта Россин …ги заха хизаар бай… …унеөнэй хүсэтэ ин… …ай, хүгжэнги хүдөө … хизаар болонхой.

… заяанайнгаа эзэн … молдаван арад со… …экономическа бай… …айхамшагта амжал… … түйлаа. КПСС-эй …эргэн национальна …ын, социалис Эсэгэ … бүхы арадуудай хү… …с хани барисаанай, … туһалалсалгын …нимэ ехэ амжалта …аhан байна.

… дээрэ эб найрам… …гахын тула залан …ын хараа бодолтой … бэелүүлдэг, олон …һатанhaa бүридэһэн …Эхэ ороной саашанхи …эдэ, ажалшадай ажа… …ал ба зол жаргалда …сашагүй анхарал … хандуулдаг пар… …инискэ Центральна …тэ, КПСС-эй ЦК-гай …ьна секретарь нүхэр …ежнев түрүүтэй тэ… …олитбюродо Молда… …алшад хүбүүн ёһо… … баясхалангай тү… … үгэнүүдые зорюул…

…омбрие» («Октябрь») …донгой байшан һайн… … шэмэглэгдэнхэй. … гүрэнэй туг, аха … союзна республи… … тугууд далбан на… … Республикын бай… …аар. Молдавиин …иин тогтоогдоһоор … ойдо зорюулагда… …давиин Компартиин …на Комитедэй, …ин ССР-эй Верховно … хамтын баярай суг… …ябрийн 11-дэ эндэ

…иин Компартиин …эшүүд, республикын … Соведэй депута… …тийна ба совет эм… … хүтэлбэрилэгшэд,

промышленностиин, хүдөө ажахын түрүүшүүл, эрдэм наукын ба соёл культурын ажал ябуулагшад, Совет Армиин сэрэгшэд зал соо суглараһан байна. Бүхы союзна республиканууднаа, Москваһаа, Ленинградһаа ерэһэн олон тоото айлшад эндэ бии.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр **Л. И. Брежневэй** ерэхэдэнь, баярай суглаанда хабаадагшад һууриһаа бодожо, нэрьемэ, удаан үргэлжэлһэн альга ташалгаар угтаа. Нүхэд **В. В. Щербицкий, П. М. Машеров, Ш. Р. Рашидов, Г. В. Романов, М. С. Соломенцев,** Молдавиин Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь **И. И. Бодюл,** республикын Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **Ф. Ф. Ильяшенко,** Молдавиин ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ **П. А. Паскарь,** союзна республиканууудай делегацинуудай хүтэлбэрилэгшэд, Компартинуудай ЦК-нуудай нэгэдэхи секретарьнар: Грузиин — **Э. А. Шеварднадзе,** Азербайджанай — **Г. А. Алиев,** Литвагай — **П. П. Гришкявичус,** Латвиин — **А. Э. Восс,** Киргизэй — **Т. У. Усубалиев;** Таджикистанай — **Д. Р. Расулов,** Армениин — **А. Е. Кочинян,** Туркменистанай — **М. Г. Гапуров.** Эстониин — **И. Г. Кэбин,** Казахай ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **С. Б. Ниязбеков,** граждан авиациин министр **Б. П. Бугаев,** КПСС-эй ЦК-гай юрэнхы таһагые даагша **К. У. Черненко,** ВЛКСМ-эй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь **Е. М. Тяжельников,** Моссоведэй Гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ **В. Ф. Промыслов,** СССР-эй оборонын министрэй орлогшо, армиин генерал **В. Ф. Толубко,** КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туһалагша **В. А. Голиков,** Молдавиин КП-гэй ЦК-гай бюрогой гэшүүд, Молдавиин ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшонор, республикын Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүд, үйлэдбэриин элитэ мэдээжэ хүнүүд, олониитын түлөөлэгшэд президиумдэ һууба.

Болгарин Коммунис партиин ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, БКП-гэй Пловдивско окружкомой нэгэдэхи секретарь **Дража Вылчева,** хэдэ хэдэн социалис оронуудһаа Киевтэ байдаг генеральна консульствонуудай хүтэлбэрилэгшэд мүн лэ эндэ байлсаа.

Молдавиин Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь **И. И. Бодюл** баярай суглаа нээбэ.

Эдэ һайндэрнүүдэй үедэ Молдавиин коммунистнууд, бүхы ажалшад түрэл Коммунис партидаа, тэрэнэй Центральна Комитедтэ халуун баяр баясхалангай, хүбүүн ёһоной дурлалай түрүүшынгээ үгэнүүдые зорюулжа байна гээд тэрэ хэлээ.

Элитэ ехэ марксист-ленинец, коммунизмын түлөө, эб найрамдалай ба социальна дэбжэлтын түлөө эрэлхэг тэмсэлшэ нүхэр Леонид Ильич Брежневэй хабаадажа байһан ушарынь манай һайндэрые бүри баяр баясхалантай, гүнзэгы удхатай болгоно. Леонид Ильич, Танай Молдавида ерэхыетнай республикын ажалшад зүрхэ сэдьхэлээ хүдэлгэн, урма баяртайгаар угтаһан байна. Бидэнэй зол жаргалтай байдалда ехэ туһа хүргэһыетнай һайн ойлгодогбди. Дайнай һүүлэй хүшэр бэрхэтэй үедэ Та манайда хүдэлхэдөө, Молдавиин газар дээрэ социально- экономическа хубилалтануудые хэхэ аргануудые, хараа түсэбүүдые элирүүлэн нээжэ, манай арад зондо заажа үгэһэн байгаат.

Хүнүүдэй зол жаргалта байдалай аша туһада юу хэжэ байһанайтнай түлөө, манай гэрэлтэ һайхан һайндэрэй баяр баясхалангые хубаалдахын, арьбадхахын тула манайда айлшалан ерэһэнэйтнай түлөө молдаван арад зоной гүнзэгы сэдьхэлэй баяр баясхалангые Танда хүргэхэ үндэр нэрэ хүндэ намда тудаба гэжэ И. И. Бодюл саашадаа хэлээ.

Табин жэлэйнгээ ойн һайндэрые тэмдэглэжэ байхадаа, манай ажабайдалай интернациональна шэнжэ, совет арадуудай эбдэршэгүй нэгэдэл улам бүри элеэр харагдана гэжэ Молдавиин Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь тэмдэглэбэ. Делегацинуудай хүтэлбэрилэгшэдые, гэшүүдые — бүхы союзна республикануудай, Москва ба Ленинград хотонуудай түлөөлэгшэдые, СССР-эй Оборонын министерствын ба ВЛКСМ-эй ЦК-гай делегацинуудые тэрэ халуунаар, үнэн зүрхэнһөө амаршалһан байна.

Болгарин Арадай Республикын Пловдив хотын делегацие мүн лэ халуунаар амаршалаа.

И. И. Бодюл Молдавиин Коммунис партиин Центральна Комитедэй, республикын Верховно Соведэй Президиумэй, Министрнүүдэй Соведэй үмэнэһөө гайхамшагта ойн һайндэрөөр — Молдавиин ССР-эй байгуулагдаһаар, Молдавиин Коммунис партиин тогтоогдоһоор 50 жэлэй ойгоор баярай суглаанда хабаадагшадые, республикын бүхы ажалшадые үнэн зүрхэнһөө амаршалба.

СССР-эй ба Молдавиин ССР-эй Гүрэнэй гимннүүд зэдэлнэ.

Нүхэр Л. И. Брежнев түрүүтэй КПСС-эй ЦК-гай Ленинскэ Политбюрое баярай суглаанда хабаадагшад хүндэтэ президиумдэ ехэ дэбжэлтэтэйгээр һунгаа.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр **Л. И. Брежневтэ** үгэ үгтэбэ. Сугларагшад һууриһаа бодожо, нэрьемэ альга ташалгаар нүхэр Брежневые угтаа. КПСС-эй, тэрэнэй Центральна Комитедэй, ЦК-гай Политбюрогой хүндэлэлдэ, коммунизм байгуулжа байгаа совет арадай хүндэлэлдэ үреэлэй үгэнүүд соностоно.

Нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгые Советскэ Союзай олон миллион хүн ехэ анхаралтайгаар, һонирхолтойгоор шагнаһан байна. Баярай суглаан Түбэй телевиденеэр, бүхэсоюзна радиогоор дамжуулагдаа.

Молдавиин Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь **И. И. Бодюл** Молдавиин Совет Социалис Республикын, Молдавиин Компартиин табин жэлэй ой тухай элидхэл хэбэ.

Нүхэр И. И. Бодюлой хэлэһэн элидхэл альга ташалгаар нэгэнтэ бэшэ угтагдаһан байна.

Делегацинуудай хүтэлбэрилэгшэд алдарта ойгоорнь Молдавиин ССР-эй ажалшадые үнэн зүрхэнһөө халуунаар амаршалаа.

КПСС-эй Центральна Комитедэй Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгые анхаралтайгаар шагнан, молдаван арадай амжалта, түйлалтануудта үндэр сэгнэлтэ үгэһөөрнь урмашан баясабабди гэжэ эдэнэр тэмдэглээ. Түсэбтэ юһэдэхи табан жэлэй даабаринуудые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө манай социалис Эхэ ороной бүхы хүн зоной ехэ оролдолго гаргажа байһые, бүхы республикануудые, хизаарнуудые, областьнуудые саашадань хүгжөөхэ, дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангаха, совет обществын коммунизм байгуулха замаар дабшаха тухайдань партиин ехэ анхарал хандуулжа байһые нүхэр Л. И. Брежневэй үгэ сооһоо элеэр мэдэрнэбди.

Совет ороной бусад бүхы республикануудтал адли, Совет Молдавиин экономикын, соёлой хурдан түргэн хүгжэлтэ — хүдэлмэришэн ангиин, колхозно таряашадай, арадай интеллигенциин зоригжуулхы ажалай үрэ дүн. Коммунис партиин ленинскэ национальна политикын илан мандалгын баян дэлгэр аша үрэ, толотомо гэршэ болоно гээд ораторнууд тэмдэглээ. Имагтал аха дүү арадуудай бүлэ соо, имагтал эдэнэй бата жагсаалда Совет республика бүхэн хурдан түргөөр хүгжэхэ, манай агууехэ социалис Эхэ ороной хүсэ шадал ургаха аргатай байна.

Болгарин Коммунис партиин, НРБ-гэй правительствын, бүхы болгар арадай үмэнэһөө **Дража Вылчева** гайхамшагта һайндэрөөрнь баярай суглаанда хабаадагшадые, Молдавиин бүхы ажалшадые халуунаар амаршалба.

Удаань Молдавиин ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ **П. А. Паскарь** түгэсхэлэй үгэ хэлээ.

Зүрхэ сэдьхэлнай баяраар халижа байна гэжэ тэрэ мэдүүлээ. Манай һайндэртэ хабаадажа, молдаван арад тушаа, республикын партийна эмхи тушаа эсэгэ ёһоной халуун дулаан үгэнүүдые хэлэһэнэйнь түлөө, бидэнэй амжалтануудые үндэрөөр сэгнэжэ, Эхэ ороной үндэр дээдын шагнал мүнөөдэр барюулһанайтнай түлөө хизааргүй ехэ баяр баясхалан Танда, Леонид Ильич, хүргэжэ байнабди.

Парти, правительствын саг үргэлжын анхарал оролдолгодо харюусажа, республикын хүдэлмэришэн анги, колхозно таряашад, интеллигенци бүхы хүсэ шадалаа, мэргэжэл шадабаряа элсүүлхэ, социалис Эсэгэ оронойнгоо саашадаа улам хурдан түргөөр һалбаран хүгжэхын тула ленинскэ партиин хүтэлбэри доро бүхы совет арадуудтай хамта урагшаа, коммунизмын илан мандалга тээшэ дабшахабди гээд тэрэ Молдавиин Коммунис партиин Центральна Комитедэй, Республикын Верховно Соведэй Президиумэй, Министрнүүдэй Соведэй үмэнэһөө, Молдавиин бүхы ажалшадай үмэнэһөө КПСС-эй Центральна Комитедые, Совет правительствые найдуулба.

КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ эльгээгдэхэ амаршалгын бэшэгые баярай суглаанда хабаадагшад ехэ дэбжэлтэтэйгээр абаһан байна.

Баярай суглаан хаагдаба гэжэ соносхогдоно. Тэрээндэ хабаадагшад «Интернационал» дуулана.

* * *

КИШИНЕВ. (ТАСС). Баярай суглаанда хабаадагшадта зорюулжа, Молдавиин искусствын уран бэлигтэнэй һайндэрэй ехэ концерт октябрийн 11-нэй үдэшэ «Октомбрие» гэжэ ордон соо болобо.

Нүхэд **Л. И. Брежнев, В. В. Шербицкий, П. М. Машеров, Ш. Р. Рашидов, Г. В. Романов, М. С. Соломенцев,** Молдавиин Компартиин, правительствын хүтэлбэрилэгшэд, союзна республикануудай, Москва ба Ленинград хотонуудай, СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй делегацинууд концерт хараһан байна.

(ТАСС).

СОВЕТ МОЛДАВИИН 50 ЖЭЛ

Нүхэр Л. И. БРЕЖНЕВЭЙ хэлэһэн үгэ

…э нүхэд, Молдавиин …с партиин Центральна …тедэй гэшүүд! …виин ССР-эй Вер… …ведэй хүндэтэ нүхэд …уд! … айлшад, нүхэд.

…виин Совет Социа… …публикын эрхэтэд!

…эр таанадай дунда … гайхамшаг һайн… …абаадалсаха гээшэ … баяр боложо бай… …тскэ Союзай Комму… …иин Центральна Ко…, ССР Союзай Вер… …оведэй Президиум… … СССР-эй Министр… … Соведһээ эгээл ха… …алгануудые хү… … Совет Молдавиин …шадта гүн зүрхэ… … мэндэ!

… Социалис Республи… … Союзай хахад зуун …е баяр ёһололой ор… …алда тэмдэглэһэн …хаалта үдэрһөө… … хоёр жэл шахуу … Совет Украинын, …, Казахстанай, … Азербайджанай, … 50 жэлэй ойнууд …дын һайндэр бо… …һаяар совет хүнүүд … Азиин респуб… … — Узбекистанай, … Таджикистанай, … 50 жэлэй ойе … байна. Тиин …шагта ушараар …улан, эдэ респуб… … аха дүү ара… … тэндэхи Комму… …удые үнэн зүр… …аршалнабди.

… мүнөөдэр манай …ехэ орон Молда… … Социалис Рес… … болон Молдавиин … партиин мүндэлэн …оор 50 жэлэйнь … хамта һайн… …байна.

… арад зон хү… … замаар ябажа гараа юм. Дэлхэй дээрэ ажаһуухын түлөө, эрхэ сүлөөтэй, бэеэ даанхай байдалтай болохын, бодото һайнаар ажаһуухын түлөө Молдавиин арад зон олон зуун жэлэй туршада хэсүү бэрхэ, нэтэрүү шанга тэмсэл хэһэн байна. Энэ тэмсэлэй үедэ Россин түрүү хүнүүд молдавануудые ходо дэмжэдэг байгаа. Пушкин болон Толстойн, Горький болон Короленкын уран зохёолой ажал ябуулгань энэ хизаарай ажабайдал болон хуби заяантай, тэрэнэй өөрсэ һонин соёл культуратай холбоотой.

Молдавида дэлгэрһэн революционно хүдэлөөн «Хүдэлмэришэн ангие сүлөөлхын түлөө тэмсэлэй холбоон» гэһэн Петербургдахи эмхиин ехэ нүлөөн доро бүрилдэһэн байна. XIX, XX зуун жэлнүүдэй уулзаха дээрэ социал-демократическа кружок болон бүлгэмүүд эндэ бии болоһон байгаа. Кишиневто, энэ залһаа холо бэшэ, ленинскэ «Искрын» нюуса типографи хүдэлдэг байгаа.

Молдаван арадай алдарта хүбүүд — революциин полководец Михаил Фрунзе, түүхэ домогто ороһон командарм Григорий Котовский, совет Эхэ ороной эрхэ сүлөөгэй түлөө нугаршагүй тэмсэлшэ Сергей Лазо гэгшэд бүхы совет хүнүүдэй омогорхол болонхой.

Октябрийн Агуу ехэ революци молдаван арадай хуби заяанда эрид хубилалта болоһон байна. 1918 оной эхин багаар молдаван арад өөрынгөө большевик эмхиин хүтэлбэри доро Бессарабиин бүхы газар дээрэ Соведүүдэй засаг тогтооһон юм. Гэбэшье хүдэлмэришэн, таряашадай залуу гүрэндэ эсэргүү бодоһон дэлхэйн империализмын хүсэнүүд королевскэ Румыниин зонхилхы ангинуудай гараар Прут

Днестр хоёрой хоорондохи нютагые совет Эхэ оронһоо 22 жэлэй туршада таһалжа шадаһан байна. Тиигэжэ Молдавиин газар дайда болон молдаван арад хүсөөр таһалагдаһан байгаа. Бессарабиин хүн зондо эдэ хүшэр хүндэ жэлнүүд байгаа. Франциин мэдээжэ уран зохёолшо-коммунист Анри Барбюс иигэжэ бэшэһэн байдаг:

«Хэзээ нэгэтэ һалбаран бадаржа байһан энэ нютаг айхабтар муу байдалда оруулагданхай. Тариалангай 80 процентнь орхигдошонхой. Национальна гэгээрэл усадхагданхай. Юундэб гэхэдэ, хуулита газетэнүүдэй нэгэнэйнь бэшэһэнэй ёһоор, национальна һургуулинууд хадаа «большевизмын гуламтанууд» болодог,.. Гурбан хүн бүхэндэ охранкын нэгэ агент шагтагалагданхай».

Совет засагые һэргээн тогтоохын түлөө ажалшадай тэмсэл нэгэшье үдэр замхаагүй. Бессарабиин нюуса коммунис эмхи энэ тэмсэлые хүтэлбэрилдэг һэн. 1940 ондо Бессарабида Совет засагые һэргээн тогтоожо, тэрэниие Молдавиин АССР-тэй нэгэдхэһэн ушар түүхын талаар үнэн зүб ябуулга болоһон байна. Тиигээд Молдавиин Совет Социалис Республика байгуулагдажа, бүхы молдаван арадай дура хүсэлөөр тэрэ союзна республика боложо, СССР-эй бүридэлдэ абтаһан байгаа. Харин дайнай һүрөөтэ жэлнүүдэй эхилхэдэ, молдаванууд манай агууехэ Эхэ ороной бусад арадуудтай хамта фашис булимтарагшадтай эрэлхэг зоригтойгоор тэмсэһэн, партизан отрядууд болон нюуса патриотическа эмхинүүдтэ айхые мэдэнгүй тулалдаһан байгаа.

Молдавиин газар дайда гурбан жэлэй туршада эзэмдэгдээд, арад зониинь хэлэшэгүй ехэ гасалан хохидолдо оруулагдаа һэн. Тиигээд республикын газар дайда фашистнуудһаа сүм сүлөөлэгдэһэн байна. Дайсанай сэрэгшэдые бүһэлжэ бута сохиһон Ясско-Кишиневско операци гээшэ Совет Армиин алдар суута илалтануудай түүхэдэ толотомо жэшээ болон хэтэ мүнхэдөө ороо юм.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнда совет арадай илаһанай ашаар СССР-эй арадуудай хани барисаата бүлэдэ хэтэдээ ороһон молдаван арад бата бэхи эб найрамдалай эрхэ байдалда шэнэ, социалис ажабайдал байгуулха арга олоо бэлэй. Мүн хилын саанашье, таанадтай хүршэ Балканска хахад аралдашье, байдал хубилһан юм: Болгари, Румыни, Югославиин арадууд мүлжэгшэ дарлагшадай байгуулалтые үгы хээд, социализм байгуулха замда ороһон байна.

Нүхэд! Молдавиин газар дээрэ Совет засаг тогтоохын түлөө тэмсэһэн хүнүүд, тэрэниие фашис булимтарагшадһаа хамгаалһан, сүлөөлһэн олон хүнүүд, республикада социализм байгуулха хэрэгтэ үниинһөө хойшо хабаадагшад манай баярай суглаан дээрэ байлсана. Тэдэниие халуунаар амаршалжа, удаан саг соо элүүр энхэ, ашатай туһатай ажал хүдэлмэри хэжэ ябахыень хүсэхыемнай зүбшөөгыт!

Шэнэ Молдави байгуулха хэрэгтэ хубитаяа оруулһан, завод болон городуудые эндэ байгуулһан, саад сэсэрлигүүдые ургуулһан, үхибүүдые һургаһан бүхы хүнүүд, мүн бусад ондоо олондо туһатай хэрэг үнэн сэхээр, хүсэ шадалаа сүм гарган хэһэн хүнүүд мүнөөдэр айхабтар ехээр сэдьхэлээ ханангяар нигэжэ хэлэжэ шадаха байна: «Бидэнэр дэмы ажаллаагүйбди». Тэдэнэр һалбаран хүгжэжэ байгаа социалис республикаараа омогорхохо ёһоороо омогорхохо болоно. Республикын түйлаһан амжалтанууд, түсэбүүд болон зорилгонууд тухай нүхэр И. И. Бодюл мүнөөдэр өөрынгөө элидхэл соо хөөрэжэ үгэхэ. Харин би зарим гол зүйлнүүд дээрэ тобшоор лэ тогтохоо һанаа һэм.

(Эхин. Түгэсхэлынь 2-дохи нюурта).

ХҮДӨӨГЭЙ АЖАЛЫЕ АЛДАРШУУЛНА

Таряалангуудай, фермэнүүдэй ажалшад габшагай ажалаараа Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй бүхэсоюзна үдэрые угтаба. Ургаса хураалгые амжалтатайгаар дүүргэхын, түсэбтэ табан жэлэй түгэсхэхы жэлэй үндэр баян ургасын үндэһэ һуури табихын тула бүхы юумэн хэгдэжэ байна.

Баярай суглаан һайндэрэй урда тээ, октябрийн 11-дэ Москвада болобо.

Нүхэд Ф. Д. Кулаков, Д. С. Полянский, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо З. Н. Нуриев, КПСС-эй ЦК-гай харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд, ургаса хураалгын баатарнууд, колхозно хүдэлөөнэй ветеранууд, эрдэмтэд суглаанай президиумдэ һуугаа.

Партиин Московско областной комитедэй нэгэдэхи секретарь В. И. Конотоп баярай суглаа нээгээ.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй хүдөө ажахын министр Д. С. Полянский суглаан дээрэ элидхэл хэбэ.

(ТАСС).

СОВЕТ МОЛДАВИИН 50 ЖЭЛ

Нүхэр Л. И. БРЕЖНЕВЭЙ хэлэһэн үгэ

(Түгэсхэл. Эхиниинь 1-дэхи хуудаһанда).

Революциин урдахи Молдави промышленность юун гээшэб гэжэ бодото дээрээ мэдэхэгүй байгаа. Харин мүнөө республика дотор машина бүтээлгын, хими болон энергетикын мүнөө үеын предприятинууд ажаллана, барилгын ехэ бааза байгуулагданхай, хүнгэн болон эдеэ хоолой промышленность түгэс хүсэтэйгөөр хүгжөөгдөө.

Тиэд эндэ эгээл гол шухалань юуб гэхэдэ, индустритай хамта хүдэлмэришэн анги үргэн бүрилдэжэ, мүнөө республика соо ажалладаг бүхы хүнүүдэй хахадынь болоод байна. Урдань газар хахалагшад, виноград ургуулагшад байһан хүнүүд мүнөө трактор, нарин приборнууд болон электронно түхеэрэлгэ бүтээнэ.

Молдавиин хүдэлмэришэн ангиин эрхим түлөөлэгшэд гансал мэргэжэлээ эрхим һайнаар шудалһаараа илгардаг бэшэ, харин тэдэнэр гражданинай уялга гээшые тон һайнаар мэдэдэг, манай арадай экономикын хүгжэлтын хойноһоо эзэн ёһоор һанаагаа зободог хүнүүд юм.

Кишиневой тракторна заводой слесарь-инструментальщик Степан Богослович Мындряну гэгшын нэрэ гансал республика соо бэшэ, харин бүхы орон дотор үргэнөөр мэдээжэ болонхой. Энэ хүн өөрынгөө хубиин табан жэлэй түсэбые гурба хахад жэлэй туршада дүүргээд, мүнөө 1976 оной түсэбөөр ажаллажа байна. Барилгашадай бригадир Дмитрий Владимирович Крецул, Бендерын торгоной комбинадай бүд нэхэгшэ Валентина Александровна Фирсова, токарь Валентин Дмитриевич Иовица гэгшэдэй нэрэнүүд мүн лэ үргэнөөр мэдээжэ болонхой. Тэдэндэ болон үйлэдбэриин бүхы түрүүшүүлдэ шэн габьяата ажалайнь түлөө мүнөөдэр баяр хүргэжэ, ерээдүйдэ бүри ехэ амжалта түйлахыень хүсэнэбди.

Республикын хүдөө ажахыда болоһон айхабтар ехэ хубилалтанууд бидэ бүгэдые баярлуулна. Үрэжэлтэ һайн газар дайдатай, урин зохид уларилтай Молдави бии байгаа арга боломжонуудаа гансал Совет засагай үедэ бодото һайнаар ашаглажа шадаһан байна. Социалис ёһоор ажахы эрхилһэнэй, колхоз болон совхозуудай ашаар, Молдавиин тарялангуудта ерэһэн хүсэтэ техникын ашаар, газарайнгаа эзэн болоод габшагайгаар, абьястайгаар, шэнэ ёһоор ажалладаг болоһон хүнүүдэй ашаар лэ ехэ амжалтанууд түйлагдаһан байна.

Мүнөө Молдавиин ССР оронoй хүдөө ажахы дотор нилээд ехэ һуури эзэлнэ. Газар дайдаараа, хүн зонойнгоо тоогоор тиимэ ехэ бэшэшье һаа, тус республика орон дотор хуряагдадаг бүхы виноградай гурбанай нэгэ хуби шахууень, союз дотор суглуулагдадаг тамхинай набша намаагай гурбанай нэгэ хубиһаа үлүүень, мүн ехэ овощ, жэмэс, саахарай свекло, наран сэсэг, орооһо таряа болон мал ажалай продуктнуудые үгэдэг юм.

Молдавиин таряашан газар гээшые зүбөөр эдлэжэ һураһан, тэрээндэ дуратай, ажалша бэрхэ байһаараа хододоо илгардаг байгаа. Мүнөөнэй Молдавиин хүдөөгэй ажалшад эдэ бүхы шэнжэ шанарнуудаа гээгээгүй. Харин шэнэ шэнжэнүүдтэй болоо. Тэдэнэр өөһэдынгөө түлөө ажаллана, мэргэжэлээ дээшэлүүлнэ, юрэнхы болбосоролоо һайжаруулна, хүдөө ажахын эрдэм ухаа болон техникые шудална, газарһаа шадаал һаа ехэ продукци абахые эрмэлзэнэ. Республикын суурхадаг үндэр ургасануудай «нюуса» эгээл энэ бшуу.

Молдавиин хүдөө ажахын түрүүшүүлэй ажал бүгэдэ арадай зүгһөө мэдэрэгдэжэ, тэдээндэ үндэр дээдэ шангууд барюулагданхай. Гектар бүхэнһөө 50—60 центнер таряа ургуулдаг комплексно бригаданууда механизаторнууд Семен Мефодиевич Лунгу, Григорий Семенович Тухарь, Нина Андреевна Москалу гэгшэд; гектар бүхэнһөө 150 болон тэрэнһээ дээшэшье центнер виноград суглуулдаг Евгения Мефодиевна Курышина, Пантелей Андреевич Гурюк, Мария Алексеевна Гимпу гэгшэд; гектарһаа 300—400 центнер жэмэс суглуулдаг Владимир Григорьевич Абакумов, гектарһаа 500, тэрэнһээ дээшэшье центнер овощ абадаг Афанасий Иванович Никоара гэгшэ, машинаар һү һаахадаа бэрхэшүүл Валентина Григорьевна Петрашку, Григорий Петрович Паламарь, Федор Емельянович Попа болон бусад олон хүнүүд тэдэнэй дунда бии.

Хүндэтэ нүхэд!

Мэргэжэл шадабаряараа, ажалда дуратайгаараа гансал Молдавида бэшэ, харин бүхы орон дотор ехэ хүндэтэй болоһон бүхы хүнүүдые нэрлэжэ шадахагүй байһан минь харамтай.

Молдавиин хүдөө нютагуудай амжалтанууд тухай мүнөө хэлэхэдээ, би табяад онуудай эхин үеые эзэлүүдгүй һанаандаа оруулнаб. Тэрэ үедэ республикын Правобережнэ районуудай колхоз, совхозууд түрүүшын алхамуудые хэжэ байһан юм. Молдавиин Компартиин ЦК-гай заседаниинуудай зал соо, эндэ зэргэлээд Киевскэ гудамжада, залуу колхоз, совхозуудые эмхидхэлэй-политическэ болон ажахын талаар бэхижүүлхэ тухай асуудалнуудые зүбшэн хэлсэжэ байһамнай тон һаяхан шэнгеэр һанагдана. Тиихэдэ бидэнэр Молдавиин хүдөө нютагуудые социалис ёһоор хубилгахын тулада хүдөө эльгээхэ партийцуудые шэлэн олохо байгаабди. Энэ бэрхэтэй, түгшүүритэй саг һэн. Гэбэшье тэрэ сагые һайн үгэнүүдээр дурдангүй аргагүй. Юундэб гэхэдэ, эгээл тэрэ үедэ мүнөө түйлагдаһан амжалтануудай үндэһэ һуури табигдаа бшуу.

Шэнэ индустри байгуулга, хүдөө ажахые хубилгалга, тэрэ үедэ хэгдэһэн бүхы юумэнүүд, мүн экономикые хүгжөөхын тулада мүнөө хэгдэжэ байгаа бүхы ажал хүдэлмэринүүд арад зоной ажабайдал һайжаруулха гэһэн лэ эгээл шухала зорилго бэелүүлхэ хэрэгтэ зорюулагданхай юм. Молдавиин арад зоной байдалай ямар ехээр хубилһые айхабтар хурса нэгэл жэшээ дээрэ харуулхам. Би Молдавиин хото тосхонуудай шэнэ түхэл шарай тухай хэлэнэб.

Үсэгэлдэр болон мүнөөдэр би Кишиневой гудамжануудаар ябааб. Хэзээ нэгэтэ минии хүдэлһэн хото бэшэ, харин тад ондоо город шэнгеэр тэрэ намда үзэгдөө. Табяад онуудай байдалые һанааб. Тэрэ үедэ һандарһан гэр байранууд үшөө сэбэрлэгдээдүй, түрүүшын олон дабхар гэрнүүд лэ баригдажа эхилжэ байһан юм. Буюканска буудал гэдэг газарта ерээдүйн паркын модонуудые һуулгажа байгаа, харин набтар газарнуудта мүнөөнэй комсомольско нуурые хүрзөөр малтажа байһан юм. Харин мүнөө парк ургажа һархайшоо, нууршье нюдэ баярлуулна, тойроод булта мүнөө үеын һайхан гэрнүүд яларна. Городой гэр байранууд дайнай һүүлээрхи үе соо 22 дахин олошороо. Кишиневто мүнөө хахад миллион шахуу зон ажаһуунал!

Иимэ байдал гансал нииислэлдэ, мүн республикын городуудта үзэгдэнэ бэшэ. Молдавиин хүдөө нютагые мүнөө танихын аргагүй. Колхоз, совхозуудай болбосон байдалтай гоё һайхан тосхонууд бии болоо. Тэндэ һургуули болон больницанууд, клуб болон спорт-талмайнууд байгуулагданхай.

Тиин эгээн шухалань юун бэ гэхэдэ, эдэ шэнэдхэгдэһэн хото тосхонуудта шэнэ ажабайдал орьёлон бусална. Энэ ажабайдал социалис соёл культурын бүхы баялигуудаар шэмэглэгдэнэ.

Арбан хүнэй нэгэнэйнь лэ гараа табижа шададаг байһан хизаарта мүнөө 300 мянган эрдэмтэд, инженернүүд, агрономууд, багшанар, врачнууд, литература болон искусствын ажал ябуулагшад бии болонхой. Национальна соёл культурын иимэ хүсэтэйгөөр, иимэ али бүхы талаараа һалбаран хүгжэһэн үе молдаван арадай түүхэдэ хэзээшье байгаагүй юм гэжэ хэлэхэдэ болохо. Мүнөө энэ соёл культура социализмын үндэһэ һуури дээрэ, манай оронoй аха дүү бүхы арадуудай оюун ухаанай зохёохы ажал ябуулгатай нягта холбоотойгоор хүгжэжэ байна.

Емилиан Буков, Иван Чебан болон Петря Дариенко, Тамара Чебан болон Мария Биешу, Леонид Григорашенко болон Василий Загорский, академик Я. Гросул болон биологиин эрдэмэй доктор А. Жученко — эдэнэр болон бусад олон уран зохёолшодой, артистнуудай, уран зураашадай, композиторнуудай, Молдавиин эрдэм ухаанай ажал ябуулагшадай зохёохы ажал хүдэлмэринь совет арадай соёлой нийтэ эрдэниин таһаршагүй нэгэ хубинь болонхой.

Совет Молдавиин бүхы замынь, социалис гүрэн түрэ байгуулха, экономико дэбжээхэ гү, али соёл культура һалбаруулха хэрэг коммунистнуудай ажал ябуулгатай таһаршагүй холбоотой. Тэдэнэр хүсэ шадалаа, ами наһаяа гамнангүйгөөр өөрынгөө арадай гэгээн һайхан ерээдүйн түлөө, Молдавиин газар дээрэ социализмын илан мандахын түлөө тэмсээ юм.

Дайнай һүүлээрхи түрүүшын жэлнүүдтэ Молдавиин Республикада манай партиин Центральна Комитедэй эльгээһэн коммунистнуудай ехэ отрядай эсэшэ сусашагүй ажал ябуулгые һайндэрэй энэ үдэр һайн үгэнүүдээр дурдахые һанагдана. Социалис Молдави байгуулгада тэдэнэй оруулһан хубита мартагдашагүй.

Мүнөө манай Ленинскэ партиин шалгагдамал отрядуудай нэгэн болохо Молдавиин Компарти КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые дүүргэхын түлөө амжалтатайгаар тэмсэнэ, арадай ажахые хүгжөөхэ, ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ талаар ехэ ажал ябуулна.

Республикын коммунистнуудые ойн баяраар үнэн зүрхэнһөө амаршалха зуураа, бүхы ажал хэрэгтээ дүүрэн амжалта түйлахыень хүсэнэб!

Хүндэтэ нүхэд! Молдавиин ажалшад өөрынгөө партийна организациин хүтэлбэри доро республикаяа бүри баян, бүри һайхан болгохо, манай нийтэ хэрэг болохо коммунизм байгуулгада ехэ оруулалта хэхэ гэжэ бидэнэр батаар этигэнэбди.

Энээндэ юундэ ажаг һэжэг үгыб гэхэдэ, энэмнай манай нийтэ хэрэг ха юм. Бэе бэетээ аха дүүгэй ёһоной холбоо харилсаатай байхадаа, бэе бэедээ туһалжа, совет арадуудай нягта нэгэн байхада, бидэнэр хододоо хүсэтэй байха бшуубди.

Молдавиин жэшээшье энээниие хурса тодоор гэршэлнэ. Социализм байгуулха ажалда түүхэ танай республикада оройдоол 25 жэлһээ нэгэ бага ехэ саг үгөө ха юм. Тиигэбэшье һаань, Молдави бусад совет республиканудые хүсэжэ, тэдээнтэй нэгэн зэргэдэ жагсажа шадаа. Энэ гол түлэб юун дээрэһээ болооб гэхэдэ, молдаван арад манай оронoй аха дүү бүхы арадуудай дэмжэлтэдэ, СССР дотор байгуулагдаһан промышленностьда, научно-техническэ амжалтануудта түшэглэхэ аргатай байгаа. Гадна манай орондохи социалис байгуулалтын дүй дүршэлые гүйсэд хэрэглэхэ аргатай байгаа бшуу.

Совет республиканууд аха дүүгэй ёһоор нягтаар нэгэдэн, хамтын хүсэлэл оролдолгоор социализм байгуулаа. Мүн лэ иимээр бидэнэр саашаа — коммунизм тээшэ дабшахабди.

Хүндэтэ нүхэд, ханинар!

Манай мүнөөнэй ажабайдалай шэнжэ шанарые, ябадалыень тодорхойлжо байгаа эгээл гол юумэн, хүдэлмэришэд, колхознигуудай, интеллигенциин хүсэлэл оролдолгын, партиимнай эмхидхэхы ябуулгын эгээл гол зүйлынь хадаа КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые дүүргэхын түлөө, тэрэнэй социально-экономическа болон гадаадын политикын программые дүүргэхын түлөө тэмсэл болоно.

Манай оронoй арадай ажахы партиин съездын тодорхойлһон хараа шугамаар шууд хүгжэжэ байна гэжэ сэдьхэлээ ехээр хангалттайгаар хэлэжэ болоно.

Совет хүнүүдэй гайхамшагта ажал аша үрэ ехэтэй. Коммунис партиин хүтэлбэри доро манай арад зон эдэ дүрбэн жэлэй туршада ажахын байгуулалтада ехэ амжалтануудые түйлаа.

Уридшалан гаргагдаһан дүнгүүдэй ёһоор, оронoй национальна доход дүрбэн жэлэй туршада дүрбэнэй нэгэ хубиһаа үлүү ехэ болохо, харин промышленна продукциин хэмжээн гурбанай нэгэ хубиһаа үлүүгээр нэмэхэ. Эдэ жэлнүүдтэ нэгэнтэ бэшэ, илангаяа 1972 ондо, сагай уларил нилээд муу байгаа гэжэ таанар мэдэнэт. Тиигэбэшье, хүдөө ажахын продукци эдэ жэлнүүдэй туршада нилээд ехэ болоо. Оронoй арадай ажахые саашадань хүгжөөлгэдэ эдэ жэлнүүдэй туршада ехэ мүнгэ зөөри зорюулагдаһан байна. Экономикын нийтэ дээрээ дэбжэһэнэй үндэһөөр совет арадай ажана байдал хэлбэришэгүйгөөр һайжарна. ЦС-гай бодожо үзэһэнэй ёһоор, 1970 онойхидо орходоо хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай һарын салингай дунда зэргын хэмжээн 1974 ондо 15 процентээр нэмэхэ, харин нийтын ажахыда колхознигуудай хэһэн ажалай түлөөһэн 22 процентээр дээшэлхэ байна. Совет хүнүүд һайнаар эдеэлдэг болоо, гэр байраар эли бодо һайнаар хангагдана, промышленна эд товарнууд элбэгжээ, ажаһуудалай талаар һайнаар хангагдана. Бэеэ магтанабди гэжэ һанангүй, энээн тухай сэхэ руунь хэлэхэ ёһотойбди гэжэ һананаб.

Гэхэтэй хамта, партиин XXIV съездын хараалһан зорилгонуудые сүм бэелүүлхын тулада бидэнэр бүгэдэ бүри эдэбхитэйгээр, бүри нэтэрүү шангаар ажаллаха ёһотойбди гэжэ хүн бүхэндэ эли байха ёһотой. Байгша оной үлэһэн һаранuудай туршадашье, тиин табан жэлэй һүүлшын жэлдэ бүришье һайнаар ажаллаха хэрэгтэй.

Манай партиин — Политбюроһоо эхилээд, райкомууд болон эхин организацинуудай зүгһөө, тэрэшэлэн советскэ, профсоюзна болон комсомолой эмхинүүдэй зүгһөө эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэриин эдэ жэлнүүдтэ ябуулагдаһанай ашаар ажалшадай үүсхэл, үйлэдбэриинь эдэбхи нилээд дээшэлээ. Табан жэлэй түсэбые дүүргэхын, үлүүлэн дүүргэхын түлөө үргэн хүдэлөөн орон дотор дэлгэрээ. Үйлэдбэриин бүхы түрүүшүүлдэ — юһэдэхи табан жэлэй габшагайшуулда — үнэн зүрхэнэй баяр баясхалан хүргөөд, ерэхэ, 1975 ондо ажалшадай болон коллективүүдэй мүрысөөн шэнэ хүсэтэйгөөр дэлгэрэн эбхэрхэ бээз гэжэ найданабди!

1975 он гээшэ гансал мүнөө табан жэлэй түсэбэй һүүлшын жэл болохогүй юм. Нэгэн хамта энэмнай манай партиин XXV съездын урдахи жэл болохо бшуу. Тэрэ съезд манай оронoй саашанхи хүгжэлтын хараа зорилгые тодорхойлхо. Тиимэһээ бидэнэр мүнөө ямар юумэ түйланабибди гэжэ бодохоһоо гадна, ерээдүйдэ юу хэхэбибди, амжалта түйлахын тулада ямар замаар дабшахабибди гэжэ бүри мүнөө бодомжолжо байһамнай ойлгосотой.

Манай табан жэл бүхэн Эхэ оронoй түүхэдэ шухала шата болодог. Табан жэл бүхэн өөрын өөрсэ шэнжэтэй байдаг, үе сагайнгаа дабтагдашагүй шэнжэ шанарые бэедээ шэнгээдэг, тиин табан жэл бүхэн арад зоной сэдьхэл зүрхэндэ бүхөөр хадуугдан үлэдэг. Гэхэтэй хамта, тэдэниие бэе бэеһээнь таһалхын аргагүй байдаг. Эдэ хадаа социализм, коммунизмын түлөө манай арадай баатарлиг ажал тухай хөөрэһэн агууехэ нэгэл номой гайхамшаг бүлэгүүд ха юм.

Энэ номой удаадахи бүлэгынь ямар байхаб? Арбадахи табан жэл ямар байхаб? Манай экономическа политикын нийтэ шэглэлые хараада абаад байхадаа, энэ табан жэл хадаа түбхын түрүүндэ шанарай табан жэл, арад зоной ажабайдалые саашадань һайжаруулхын тулада үйлэдбэриин аша үрые дээшэлүүлхэ табан жэл байха гэжэ хэлэжэ болохоор ха.

Юрэ хэлэхэдэ, нүхэд, манай хүгжэлтын мүнөөнэй шатын гол онсо зүйлынь юуб гэхэдэ, ажахын ургалтые тоогой талаар харахаһаа гадна, манай оронoй экономическа ургалтын **шанарай талыень** нэн түрүүндэ улам ехээр анхарха хэрэгтэй болобо.

Юһэн табан жэлнүүдэй туршада совет арад айхабтар ехэ баялиг байгуулаа. Түрүү техникээр зэбсэгжэһэн мүнөө үеын завод, фабриканууд, асари томо электростанцинууд, хүгжэнги транспорт, бэхижэһэн колхоз, совхозууд мүнөө манда бии. Мэргэжэл түгэс хүдэлмэришэд, мэргэжэлтэд, эрдэмтэд олоор бэлдэгдээ. Манай оронoй байгаалиин баялиг барагдашана аа гү гэжэ айхагүй ушарһаа ерээдүй тээшэ зоримгойгоор харанабди.

Тобшоор хэлэхэдэ, манай орон гээшэ баргадашагүй ехэ баялигай, дууһашагүй ехэ арга боломжонуудай орон шуу. Гол зүйл юуб гэхэдэ, эдэ баялигууд болон арга боломжонуудые зүбөөр, эзэн ёһоор ашаглаха шухала. Тиимэһээ экономикын аша үрые улам дээшэлүүлхэ гэһэн хараа шугамые бидэнэр шэнэ табан жэлдэ бүри шиидэнгеэр, улам нэтэрүүгээр бэелүүлхэ ёһотойбди.

Промышленностиие абаад үзэе. Тэрэмнай гол түлэб шэнэ предприятинуудые бариһанай ашаар хүгжөөгдэдэг байгаа. Энэнэй ашаар түгэс хүсэтэ экономико байгуулжа, манай орониие эрхим зэргын индустриальна гүрэн болгохо арга олдоо юм. Мүн хэрэгтэй болоһон газарта саашадаашье шэнэ предприятинуудые барижа байхамнай ойлгосотой. Теэд эндэ гол шухалань юуб гэхэдэ, мүнөө хүдэлжэ байгаа предприяти бүхэнэй хүсэ шадалые бодото һайнаар, ашаг ехэтэйгээр, сүм ашаглажа һураха, тоогойшье, шанарайшье талаар ехые түйлажа һураха хэрэгтэй. Энэл, нүхэд, гол шухала гээшэ!

Энэ талаар байгша табан жэлдэ ехэ хүдэлмэри хэгдээ гэжэ таанад мэдэнэт. Гэбэшье бүхы шухала юумэн гүйсэд бэелүүлэгдээдүй. Барилгадашье, хүндэ индустриин хүдэлмэридэшье, арадай хэрэглэмжын эд товарнуудые үйлэдбэрилгэдэшье нилээд ехэ дутагдалнууд үзэгдэһөөр. Индустриин хэдэн һалбаринуудта фондын аша үрэ бага байһаар гэбэшье, министерствэнүүд болон зургаанууд шэнэ предприяти бариха мүнгэ эрижэл байдаг. Капитальна һомололгонууд үсөөн бэшэ ушарта элдэб олон барилганuудаар тараагдадаг, энээнһээ боложо, дүүргэгдээгүй барилгын хэмжээн ехэ болодог, үйлэдбэриин шэнэ хүсэнүүд хожомдожо ашаглалгада оруулагдадаг. Эдэ мэтын дутагдалнуудай бии байһан ушарһаа бидэнэр орондомнай айхабтар хэрэгтэй металл болон үнэтэ бусад материалнуудые үшөөл ехээр гээдэг зандаабди. Гарай ажалые, мүн хүндэ хүшэр, ажал ехэтэй хүдэлмэринүүдые оньһожоруулха асуудал ааляар шиидхэгдэнэ. Промышленна продукциин олон янзын техническэ хэмжээн болон шанарынь мүнөө үеын эрилтэнүүдтэ үшөөл хүрэнэгүй.

Эдэ бүгэдэ, нүхэд, гансал экономическа бэшэ, харин бүгэдэ арадай удха шанартай ехэ политическэ асуудалнууд гээшэ. Үйлэдбэриин **аша үрые дээшэлүүлхэ** гээшэ манай арга боломжонуудай гол шухалань мүн.

Эдэ асуудалнуудые партимнай XXIV съезд дээрээ тон һонороор табиһан байгаа. Мүн 1972 болон 1973 онуудта болоһон ЦК-гай декабриин Пленумүүд дээрэ тэрээн тухай илангаяа дэлгэрэнгыгээр, хурсаар хөөрэлдэһэн байгаабди. Тэрээн тухай мүнөөдэршье хэлэхэ ёһотойбди. Юундэб гэхэдэ, ажахы хүтэлбэрилхэ арга методүүдые һайжаруулха, кадрнуудай журам заршамые, харюусалгые дээшэлүүлхэ тухай партиин заабаринуудһаа хүтэлбэрилэгшэд бодото тобшололнуудые хэхэ ёһотой. Манай ажахын, гүрэнэй болон партийна аппарадай бүхы шатануудай эмхидхэлэй болон хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин хэмжээе саашадань дээшэлүүлхэ шухала.

Нүхэд! Шанар болон аша үрэ дээшэлүүлхэ тухай асуудалнууд манай хүдөө ажахыдашье сэхэ хабаатай. Бидэнэр мүнөө тарилгын талмайе үргэдхэһэнэй ашаар лэ ехэ ургаса абана бэшэ, харин ургасын гарасые дээшэлүүлһэнэй, газарай шанарые, үрэжэлые һайжаруулһанай, газар ажал болон мал ажал эрхилхэ ажал хүдэлмэриие юрэнхы дээрэнь һайжаруулһанай ашаар үйлэдбэри ехэдхэнэ бшуубди.

Иимэ эрилтэ табяад байхадаа, үйлэдбэри эмхидхэхэ шэнэ түхэл янзануудые хэрэглэхэ, хүдөө ажахые хүтэлбэрилхэ гуримые нилээд нарижуулха шухала. Партиин Центральна Комитет болон тэрэнэй Политбюро эдэ асуудалнуудта һуларшагүй ехэ анхарал хандуулна.

Энээнтэй дашарамдуулан, хүдөө ажахын үйлэдбэриие томодхохо, тусхай ажалнуудаар мэргэжүүлхэ талаар Молдавиин дүй дүршэлые дурдангүй аргагүй. Республикын партийна организаци нэтэрүү оролдолго гаргажа, шэнэ ёһоор хандан, энэ ажалые үргэн дэлисэтэйгээр ябуулна гэжэ сэхэ хэлэхэ байнаб.

Үнэхөөрөөшье, колхозно-кооперативна секторто абтадаг продукциин нийтэ хэмжээнэй дүрбэнэй нэгэ хубинь бүри мүнөө тусхай ажалаар мэргэжүүлэгдэһэн ажахы хоорондын комплекснууд болон нэгэдэлнүүдтэ абтана ха юм. 169 совхоз-заводууд, 23 территориальна агропромышленна нэгэдэлнүүд мүнөө хүдэлнэ, тиигээд яһала һайнаар хүдэлнэ. Иимэ шэнэ эрхэ байдалда колхозуудай соведүүдэй үүргэнь, мүн хүдөө ажахыдахи гүрэнэй нэгэдэлнүүдые хүтэлбэрилхэ органуудай үүргэ дээшэлнэ. Тэдэнэр колхозуудай, колхоз хоорондын нэгэдэлнүүд болон совхоз-заводуудай ажал үйлэдбэриие амжалтатайгаар хүтэлбэрилнэ.

Ажахынууд хоорондын хамжан ажаллалгын ба агропромышленна харилсаа холбооной үндэһэ һуури дээрэ үйлэдбэриие тусхай ажалаар мэргэжүүлхэ, томодхохо гээшэ хүдөөдэ индустриальна арга методүүдые үргэнөөр нэбтэрүүлхэ, хүдөө ажахын үйлэдбэриие эрид дээшэлүүлхэ найдамтай зам мүн болоно гэжэ бусад республиканудай, хизаарнууд болон областьнуудай дүй дүршэл мэтэ Молдавиин жэшээ батадхан харуулна.

Манай обществын ажабайдалдахи үндэһөөрөө шэнэ зүйлынь юуб гэхэдэ, мүнөө тэрээн дотор эрдэм наука түйлай ехэ, улам бүри горитой үүргэ дүүргэдэг болоо. Энэ хадаа үйлэдбэриин технологидошье, тэрэниие хүтэлэлгэдэшье, түсэблэлгэдэшье, нийтын ажал ябуулгын бусад олон һалбаринуудташье хабаатай. Эрдэм наукада манай эндэ партиин ба гүрэнэй зүгһөө һуларшагүй анхарал хандуулагдадаг. Манай орон дотор олон тоото эрдэмтэд, түйлай олон научна эмхи зургаанууд бии. Научна бүхы хүдэлмэриин эгээл ехэ ашаг үрэтэй байха ябадал хангаха гээшэ энэ һалбариин талаар гол шухала зорилго болоно. Энэ ямар удхатайб гэхэдэ, тэрэнэй шэглэл ба үрэ дүнгүүд манай экономикын, бүхы нийтын ажабайдалай хүгжэлтын бодото эрилтэнүүдтэ, коммунизм байгуулгын эрилтэнүүдтэ улам бүри ехээр харюусадаг байха ёһотой.

Нүхэдүүд! Нийтын үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхын түлөө, капитальна һомололгын түхэриг бүхэниие ухаансараар хэрэглэхын түлөө, техникэдэ гамтайгаар хандахын түлөө нэтэрүү шанга тэмсэлэй хаа хаанагүй, республика ба область бүхэндэ, завод ба фабрика бүхэндэ, колхоз ба совхоз бүхэндэ дэлгэрээ һаань, манай амжалтанууд бүри ехэ байха болоно.

Энэ ямар удхатайб гэхэдэ, үйлэдбэриин талмайн дүрбэлжэн метр бүхэн, станок ба механизм бүхэн, газарай гектар бүхэн, комбайн ба трактор бүхэн үлэмжэ дүүрэнээр ашаглагдаха ёһотой. Энэ хадаа түүхэй эд, түлишэ, металл, электрын элшэ хүсэ гамтайгаар, бодомжотойгоор гаргашалха гэһэн удхатай. Энэ хадаа ажалдаа зохёохы ёһоор хандаха, хүдэлмэришэн ба колхозник бүхэнэй, инженер ба техник бүхэнэй хүдэлмэриин сагые дүүрэнээр хэрэглэхэ, продукциин шанарта бидэ ехэ эрилтэтэйгээр хандаха гэһэн удхатай. Эдэ бүгэдые бэелүүлхын тулада журамтай, үүсхэлшэ байха, эрдэм наукын ба техникын түйлалтануудые үргэнөөр хэрэглэхэ, ажалаа эрдэм наукын заабариин ёһоор эмхидхэхэ, манай экономико болон бүхы арадай ажахые хүтэлхэ хэрэг нарижуулан һайжаруулха хэрэгтэй.

Оронoй бүхы ажалшадай үмэнэ — хүдэлмэришэн ба колхознигһоо эхилээд министр хүрэтэр партиин мүнөө табидаг зорилгонууд нимэл даа. Эдэ зорилгонуудые дүүргээд байхадамнай манай Эхэ орон бүри түгэлдэр хүсэтэй болохо, совет хүнүүдэй һуудал байдал улам саашадаа нилээд ехээр һайжаруулагдаха байна.

Хүндэтэ нүхэдүүд!

Совет арад коммунизм байгуулха замаар бата найдамтайгаар урагшаа дабшана. Манай общество политическэ талаараа тогтууритай бата, экономическа талаараа улам хүгжэжэ байдагаараа илгардаг юм. Манай социалис байгуулалта, манай марксистско-ленинскэ үзэл суртал, манай совет түхэл шэнжэ, тобшоор хэлэхэдэ, манай бүхы бодото байдал хадаа ерээдүйдөө найдамтай батаар этигэхэ этигэл совет хүнүүдтэ түрүүлнэ, тэдэниие омог дорюун найдалтай болгоно.

Марксизм-ленинизмын тугые дээрэ үргэн ябажа, манай Коммунис парти ерээдүй тээшэ харгы зам бата найдамтайгаар гаргана. Али бүхы ажал хэрэгүүдые — ехэшье, багашье, мүнөөнэй ба ерээдүйншье ажал хэрэгүүдые — эрхилхэдээ, парти хадаа арадай эдэбхи үүсхэлэй дундаршагүй эшэ үндэһэндэ, үргэн нийтэ ажалшадай хизаарлашагүй дэмжэлгэдэ түшэглэдэг байна. Партиин ба арадай бата нэгэдэл — манай хүсэтэй байлгын эшэ үндэһэн, манай бүхы илалтанuудай түшэг найдабари мүн.

Партиие улам саашадань бэхижүүлхэ, тэрэнэй зэргэнүүдэй дайшалхы шадабариие дээшэлүүлхэ хэрэгтэ мүнөө дүүрэжэ байгаа партийна документнүүдые һэлгэлгэ ехэ үүргэ дүүргээ. Шэнэ партийна билет дээрэ манай партиин вождь, үндэһэ һуури табигша, сэсэ мэргэн Владимир Ильич Ленинэй нимэ жэгүүртэ үгэнүүд дурдагданхай: «Парти — манай үеын сэсэн ухаан, нэрэ хүндэ ба һэшхэл мүн». Эдэ үгэнүүдые партиин гэшүүн бүхэнэй хододоо һанажа ябахые, коммунист-ленинецэй үндэр нэрэ зэргые эрхимээр абажа ябахые, ажал хэрэгээрээ харюулхыень бидэ хүсэнэбди.

Мүнөө, нүхэдүүд, уласхоорондын хэрэгүүд тухай нэгэ хэды үгэ хэлэхэмни. Манай гадаадын политикын тодорхой асуудалнуудай олохониинь һүүлэй үедэ хэлэһэн үгэнүүд соогоо, тэрэ тоодо һаяшаг ГДР-тэ, дурдаха арга боломжотой байгааб. тиимэһээ дабтан хэлэһэнэй, минии һанахада, хэрэггүй ха.

Гэбэшье нэгэ асуудал бии, тэрээн дээрэ онсо тогтожо хэлэлтэй гээшэл ха. Би эндэ Дүтын Зүүн зүгтэхи байдал тухай хэлэнэб.

Эгсэ нэгэ жэл урда тээ Израилиин хүтэлбэрилэгшэдэй эзэрхэг түримхэй политика, булимтаран абаһан араб газар дээрэһээ гаража ошохоёо тэдэнэй нэтэрүүгээр арсаһан ушар энэ районда шэнэ дайнай тулалдаанда хүргөө һэн. Энэ тулалдаае дам саашадань һүжэрөөгөө һаа, тэрэ хадаа бүхы дэлхэй дээрэхи эб найрамдалые аюултай байдалда оруулжашье болохо байгаа.

Тиихэ үедэ Израилиин абаһан харюугай сохилто, араб оронуудай улам бэхижэжэ байгаа нэгэдэл, тэдэнэй үнэн зүб хэрэгые Советскэ Союзай, бусад социалис гүрэнүүдэй, Ази, Африкын хэдэн арбаад оронуудай болон бүхы дэлхэйн үргэн ехэ олониитын дэмжэлгэ — эдэ бүгэдэ Тель-Авивтахи булимтархы политикада дуратайшуулда һайн һургаал болохо ёһотой гэжэ һанамаар байгаа. ООН-ой Аюулгүйн Соведэй һайшааһан, США-тай хамта манай оруулһан дурадхалай ашаар буудалдаан болюулагдаа. Энэ хёмороое политическэ ёһоор — Аюулгүйн Соведэй шиидхэбэринүүд соо энээн тухай эли тодоор хэлэгдэнхэй — **энэ дары** гуримшуулха гэһэн зорилго тобойжо гараа бэлэй. Энэ зорилгые Женевэдэхи эбэй конференци шиидхэхэ ёһотой байгаа.

Гэхэ зуура, бодото байдал дээрэ үзэгдэһэнэй ёһоор, тэрэнэй хүдэлмэриие ябуулхын оронда зарим фронтнуудтахи дайсанай сэрэгүүдые амяарлан һалгааха тушаа бүлэг бүлэгүүд болон хэлсээнүүдые хэһэн байха юм. Игэжэ амяарлан һалгаалга эгээл түрүүшын хэмжээн байхадаа аша туһатай байһан юм. Зүгөөр тэрэ хадаа гуримшуулгада үнэхөөрөө бишыханшье туһа болоогүй, харин мүнөө бултанай хаража байһаар, гол асуудалые — гүйсэдөөр гуримшуулгые шиидхээгүй.

Мүнөө Израилиин эзэмдэгшэд булимтаран абаһан газар дайдаяа гартаа барижа байгаад, удаа дараалан ашаглажа байһаар. Харин Израилиин правительствын хүтэлбэрилэгшэд хариин заншалта үмөөрэгшэдэй дэмжэлгэдэ түшэглэн, Женевэдэхи конференци дээрэ эбэй ёһоор гуримшуулха тушаа хүдэлмэреэ дахин һэргээхэ ябадалһаа али болохоор хулжана. Тиигээд бүри ойлгосотой байхынь тулада. Израиль 1967 оной хилэнүүдтэ бусаха тухай бодомжолхошьегүй гээд тэдэнэр бүхы дэлхэйдэ мэдүүлнэ.

Араб гүрэнүүд тохёолдоһон иимэ байдалда хуулита ёһоор дураа гутана. Урдынхидаал мэтэ, тэдэнэй үнэн зүб хэрэгые Советскэ Союзай бүримүһэн дэмжэдэг байһаниинь ойлгосотой. Сиритэй, Египедтэй, Ирагтай, Палестинын сүлөөрэлгын организациин хүтэлбэрилэгшэдтэй манай байгуулһан үргэн ехэ, саг үргэлжэ хүгжэжэ байгаа хани барисаата харилсаа холбоон хадаа багахан бэшэ баримта болоно. Энэ баримта хадаа эзэрхэг түримхэй ябуулгын хойшолонгуудые усадхаха, үнэн зүб эб найрамдал тогтоохо зорилготой юм. Бидэ араб хүтэлбэрилэгшэдтэй байгуулһан харилсаагаа үндэрөөр сэгнэнэбди. Мүнөөнэй эрхэ байдалда иимэ харилсаан илангаяа хэрэгтэй, туһатай. Энээниие тодорхойлон хэлэбэл, Сириин президент нүхэр Асадтай һая хэһэн хөөрэлдөөнүүднай батадхан харуулаа.

Эсэсэй эсэстэ, Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин шиидхэбэринүүдые дүүргэхэ, Израилиин булимтаран абаһан газар дайдые сүлөөлхэ, Палестинын араб зоной хуулита **аша туһые хангаха**, национальна нютаг гуламтатай болохо тэрэнэй эрхые хангаха хэрэгтэй. Дүтын Зүүн зүгтэ бата бэхи эб найрамдалай тогтон мандахые хүсөө һаань, энэ хэрэг саашадаа һаадгүйгөөр бэелүүлэгдэхэ ёһотой. Эдэ асуудалнуудай шиидхэбэриие хойшолуулха, Израилиин эзэмдэгшэдтэ аша туһатай мүнөөнэй байдалые һунааха гээшэ ямаршье үедэ тэһэржэ болохо даритай боошхо дээрэ һууһантай жэшээтэй.

Эгээл тиимэһээ СССР энээндэ хабаатай бүхы гүрэнүүдые хабаадуулжа, палестинынхидые оруулалсан, Женевэдэхи эбэй конференциин хүдэлмэриие дары түргөөр, аша үрэтэйгөөр дахин һэргээхын түлөө эрид шууд тэмсэнэ. Дүтын Зүүн зүгтэ бата бэхи, үнэн зүб эб найрамдал ябашье тогтоогдохо ёһотой. Энэ хадаа тус районой бүхы гүрэнүүдэй, тэрэ тоодо Израилиинашье аюулгүй байдалда туһатай байха бшуу. Иимэ эб найрамдал тогтоогдохо байха, яахадааб гэхэдэ, арадуудай дура зориг иимэ ха юм. Яахадааб, гэхэдэ, иимэ эрилтэ бүгэдэ нийтын аюулгүй байдал табина ха юм! Бидэнэр энээндэ батаар этигэнэбди.

Хэрбээ Советскэ Союзай гадаадын политика тухай бүхыдэнь хэлэхэ болоо һаа, иимэ гээшэ. Мүнөө гол шухалань юуб гэхэдэ, совет арадай, аха дүү оронуудай арадуудай, манай союзнигууд ба ханинарай ажабайдалай ба хүгжэлтын аша туһада найдамтай амгалан эрхэ байдал хангаха, бүгэдэ нийтын эб найрамдал бэхижүүлхэ гэһэн КПСС-эй XXIV съездын хараа шугамые бата найдамтайгаар, хэлбэришэгүйгөөр үргэлжэлүүлнэбди.

Түрүү үзэлтэй, эб найрамдалда дуратай бүхы хүсэнүүдэй дэмжэлгэ доро өөрынгөө социалис союзнигуудтай гар гараа барилсан, уласхоорондын байдалые һайжаруулхын түлөө манай партиин, манай гүрэнэй ябуулдаг оролдосотой нэтэрүү, би үшөө нигэжэ онсолон тэмдэглэхэ байнаб, хүнгэн бэшэ тэмсэл эли бодо дүнгүүдые үгэнэ гэжэ бидэ мүнөөдэр сэдьхэлээ ханангяар хэлэхэ эрхэтэйбди. Дэлхэйн хоёрдохи дайнай сагһаа хойшо уласхоорондын байдалые муудхаажа байһан орёо шанга хэдэ хэдэн асуудалнуудые шиидхэжэ шадаабди. Мүнөө уласхоорондын харилсаануудай гол асуудалнуудай зохисотой һайнаар зүбшэн хэлсэгдэдэг болоһониинь мүн лэ шухала байна. Эдэ асуудалнуудые шиидхэлгэһээ һүүлэй һүүлдэ эб найрамдалай удаан сагай хуби заяан дулдыдана бшуу. Гүрэнүүдэй социальна байгуулалтаһаа, газар дайдынь ехэ бағаһаа гү, али хүн зонойнь тооһоо дулдыдангүйгөөр тэдэнэй хоорондо амгалан ёһоной, адли эрхэтэй харилсаа холбооной үнэн зүб гол ёһонуудые баримталха, гүрэнүүдэй хамтын хүсэлэл оролдолгоор бата найдамтай аюулгүй байдал хангаха, буу зэбсэг хороохо, яаралтайгаар бүтээлгые болюулха, удаадахи шатань болгон — буу зэбсэг хуряаха тухай эндэ хэлэнэб.

Эгээл иимэрхүү удхатай асуудалнууд мүнөө Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин Генеральна Ассамблейн гү, али хэдэ хэдэн оронуудай нииислэл хотонуудта хэгдэжэ байгаа гүрэнүүд хоорондын шухала хэлсээнүүдэй зүблэхэ зүйлдэ табигдана. Эдэ асуудалнуудые хаража үзэлгэ дэлхэйн оршондо гаргагдадаг манай үүсхэлтэй, социализмын оронуудай хамтын үүсхэлтэй сэхэ гү, али тойрuугаар холбоотой гэжэ хэндэшье нюуса бэшэ.

Хэрбээ дэлхэй дээрэхи мүнөөнэй байдалай зарим тэды онсо илгаануудые тодорхойлон хэлэбэл, эдэ үдэрнүүдтэ капиталис гүрэнүүдэй ороод байһан байдалые хаража үзэбэлнай, үнэн зүб, бата бэхи эб найрамдалай түлөө манай хэдэг хэлбэришэгүй тэмсэлэй удха шанарынь илангаяа эли тодо болоно.

Гүнзэгы ехэ, мүн хүсэнэйнгөө ба бэрхэшээлэйнгээ талаар олонхи ушарта үзэгдөөгүй ехэ кризисэй үзэгдэлнүүд буржуазна обществын ажабайдалай али бүхы һалбаринуудые үнэхөөрөө һандарган доройтуулһан байха юм. Мүнөө капиталис дэлхэйн олон элитэ ажал ябуулагшад ба правительстванууд гайтай шанга экономическа кризисэй дэлгэржэ

АХА ДҮҮ ХАНИ БАРИСААНАЙ ТУГ ДОРО

Нүхэр И. И. БОДЮЛОЙ элидхэлһээ

Молдаван арад туйлай ...зол жаргалай ба омо...холой мэдэрэлээр баяса...байна гэжэ И. И. Бодюл ...бэ. Республикын 50 жэ...ойтой дашарамдуулан, ...ал болгон үгтэһэн Ок...брийн Революциин орден ...най ленинскэ партиин ...ай Генеральна секре... нүхэр Леонид Ильич ...режневэй гарһаа тэрэ аба... Энэ түүхэтэ үйлэ хэрэг ...нэй зүрхэ сэдьхэл гүн ...ыгөөр баясуулна, арад ...ой ухаанда хэтэ мүн...өө мартагдахагүй, манай ... дурата Эхэ ороной ...ар соло ба хүсэ шадалай ... туһада шэнэ амжалта...дта уралжа байха.

...арти, правительствэдээ ...даван арадай инаг дура... үнэн сэхэ байһаниинь ...аргүй. Партиин шалгаг...ал хүтэлбэрие өөрын... хүсэл эрмэлзэл ба уг ...лго бэелүүлхэ эрхэ нү...эл мүн гэжэ молдаван ... харана. Бүхы ажал ...гадань Коммунис пар... һайшаан дэмжэнэбди, ... жагсаалтайгаар пар...гаа, тэрэнэй дайшалхы ...б-ленинскэ Централыа ...тедэй хойноһоо дахан ... хэзээдэшье ябаха гэ... Молдавиин ажалшад мү...ээр, баяр ёһололой энэ ... дахин-дахин мэдүүлнэ.

Совет Молдавиин ажал... тухай, манай респуб... туйлалтанууд ба тэ...эй саашанхи хүгжэлтын ... боломжонууд тухай ... зүрхэнһөө хэлэһэнэй... түлөө Танда, хүндэтэ ...нид Ильич, бидэнэр ха... зүрхэнэй баяр баясха... хүргэнэбди. Танай хэ...эн эли тодо, гүн гүнзэгы ...тай үгэ, КПСС-эй Цен...на Комитедэй, СССР-Верховно Соведэй Пре...умэй ба Министрнүүдэй ...эй халуун амаршалга, ...убликыемнай шагнаха ... СССР-эй Верховно ...эй Президиумэй Указ ... коммунизмын түгэс ...ын аша туһада ажалай ... амжалтануудые туйла... хэрэгтэ манай арадые ...жуулна. Эдэ документ... республикымнай пар... организациин. Молда... бүхы ажалшадай ажал ...ын бодото программа ...о, олониитые комму... ёһоор хүмүүжүүлхэ, ...эгтэ зорилгонуудаа ам...татайгаар шиидхэлгэдэ ...эй хүсые элсүүлхэ хэ... манай арга боломжо...ые ехээр арьбадхаха ...

...оциалис революциин ...ын, ССР Союзые бэхи... түлөө тэмсэлдэ, ... Эхэ оронние хамгаал... коммунизм байгуул... Молдавиин ажалшадай ...да үндэр сэгнэлтэ үгэ...ын түлөө Молдавиин ...ртиин Централыа Ко...дэй, Молдавиин ССР-Верховно Соведэй ба Ми...рнүүдэй Соведэй үмэнэ... республикын комму...ууд ба бүхы ажалша... үмэнэһөө Молдавиин ...ртиин ЦК-гай нэгэ... секретарь Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедтэ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, Министрнүүдэй Соведтэ гүнзэгы ехэ баяр баясхалан хүргэбэ.

Манай Эхэ ороной хүсэ шадалые саашадань бэхижүүлхэ талаар партиин табиһан зорилгонуудые бодото дээрэнь амжалтатайгаар бэелүүлхэ хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа, эрдэм бэлигээ үгэхэбди гэжэ Ленинэй тугта, революционно ба ажалай ёһо заншалда үнэн сэхэ Молдавиин хүдэлмэришэн анги, колхозно таряашад ба интеллигенци КПСС-эй Центральна Комитедые, ЦК-гай Политбюрое, Леонид Ильич, Танние найдуулна гэжэ И. И. Бодюл хэлээ.

Молдавиин Совет Социалис Республика ба Молдавиин Коммунис партиин байгуулагдаһаар мүнөөдэр тэдэнэй табин жэлэй ойн тэмдэглэгдэжэ байһан ушар хадаа Агуухэ Октябриин революциин болоһонһоо. совет засагай тогтоогдоһонһоо хойшо үе соо молдаван арадай түүхын эгээл ехэ үйлэ хэрэгүүдэй нэгэн болоно гэжэ элидхэлшэ саашань тэмдэглэбэ. 50 жэл — тиимэ ехэ саг бэшэ. Гэбэшье, социализмын эрхэ байдалда коммунистнуудай партиин хүтэлбэри доро молдаван арад зуун жэлнүүдэй үедэ тэсэжэ байһан, айхабтар ехэ гээгдэлые дабан гаража, социально-экономическа хүгжэлтын үндэр хэмжээндэ гаража шадаа.

Молдавиин ССР ба Молдавиин компартиие байгуулга хадаа Россин гүрэнэй бүридэлдэ манай хизаарай урдын хүгжэлтын, хаанта засаг ба капитализмһаа сүлөөрэлгын түлөө, шэнэ социалис общество байгуулхын түлөө Ленинэй туг доро молдаван арадай баатар тэмсэлэй үрэ дүн болоно.

Түрэл хизаарайнгаа ажалшадай революционно тэмсэлэй, Молдавида совет засаг тогтоолгын ба социалис гүрэнтэй молдаван арадые нэгэдүүлгын түүхэ тушаа тогтохо зуураа, үгэ хэлэгшэ иигэжэ тэмдэглэбэ:

Экономикоёо хүгжөөлгэдэ тон ехэ амжалтануудые туйлан, совет Молдави өөрынгөө табин жэлэй ойе угтаба. Ажал болон хамжалгые бүхы орон доторoo түсэбэй ёһоор хубаарилгатай зохилдуулан, Молдавида арадай ажахын эгээл таарамжатай һалбари байгуулагданхай. Тэрэнь арад зонойнь ёһо заншалда, республикынь экономическа ба социальна хүгжэлтын бодото эрхэ байдал болон эрилтэдэ гүйсэд харюусана гээшэ.

Дайнай һүүлэй жэлнүүдтэ союзна бүхы республикануудай туһаламжа болон хабаадалгатайгаар Молдавида хүсэ ехэтэй энергетическэ бааза байгуулагдаа, машина бүтээлгэ, прибор бүтээлгэ, эдеэ хоолой ба хүнгэн промышленность амжалтатайгаар хүгжөөгдэнэ.

1940 онойхитой жэшэбэл, консервэ болон саахар үйлэдбэрилгэ хэдэн арба дахин, ургамалай тоһо үйлэдбэрилгэ ба виноград ургуулга ехээр дээшэлээ. Республикын хүнгэн промышленностиин 1974 оной валовой продукци 1940 онойхитой жэшэбэл, аяар 188 дахин ехэ болохо байна. Дэлхэйн 54 гүрэндэ 100-һаа дээшэ элдэб продукци худалдагдана, тэрэ тоодо электродвигатель, тоо бодолгын машина, трактор, хүсэ ехэтэй насос, ажаһуудалай хэрэгсэлэй машина, эдеэ хоолой, хүнгэн ба мебельнэ промышленностиин предприятинуудай продукцинууд ороно. Эдэ бүгэдэ республикын промышленностиин хүгжэлтые эли тодоор гэршэлэн харуулна.

Молдавиин экономическа зононуудта фабрика болон заводуудые тааруугаар хубаарилга, промышленна ба аграрно-промышленна комплекснуудые байгуулга хадаа республикын индустриальна хүгжэлтын бодото алхамууд болоно. Түүхэй эд болбосоруулдаг заводуудай гурбанай хоёр хуби хүдөө нютагуудта байгуулагданхай. Эдэ бүгэдэ хүдөө ажахын үйлэдбэриин хүгжэлтые болбосоруулгын промышленностьтай тааруугаар эрхилхэ арга болоно.

Промышленность, капитальна барилга, транспорт, хэлхеэ холбоое түргөөр хүгжөөлгэ, аграрно-промышленна нэгэдэлэй үрэ дүнгүүд республикын ниитэ-политическэ хүтэлбэрилхы хүсэн — хүдэлмэришэн ангиин зэргые олошоруулха арга боломжо олгоно. Мүнөө Молдавиин ажал хэжэ шадаха хүн зоной хахадһаа олонхинь хүдэлмэришэд, тэдэнэй 40 шахуу процентнь хүдөө нютагуудта ажаллана. Хүдэлмэришэдэй техническэ, юрэнхы эрдэмэй ба политическэ хэмжээн ехээр дээшэлэнхэй, тэдэнэй оюун бодолой эрилтэ улам үргэдэнэ.

Хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ тухай партиин саг үргэлжын оролдолго, колхознигуудай, ажахы хоорондын нэгэдэлнүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй, совхозууд болон совхоз-заводуудай хүдэлмэришэдэй шэн габьяата ажал энэ республикые ашаг үрэ ехэтэй таряан ажалай ба мал ажалай хизаар болгоһон байна.

Хүсэ ехэтэй трактор болон комбайнууд, бүтээсэ ехэтэй машина болон түхеэрэлгэнүүд. уһалууриин ехэ түхеэрэлгэнүүд ба мал ажалай промышленна түхэлэй комплекснууд, үрэ жэмэсэй, виноградай үргэн ехэ плантацинууд республикын мүнөө үеын хүдөө ажахын шэг шарай болоно.

Экономикын мүнөө туйлагдаад байһан бааза дээрэ, научно-техническэ революциин эрхэ байдалда ба хүн зоной байдал һуудалай һайжаралгын үндэһэ һуури дээрэ хүдөө нютагуудтахи үйлэдбэриин экономическа харилсаануудта гүнзэгы хубилалта хэгдэнэ. Ажахын олон һалбаритай шэнжэ шанар эмхидхэл ба хүтэлбэрилгын шэнэ гуримаар һэлгэгдэнэ. Тэрэнэй гол удхань юуб гэхэдэ, үйлэдбэриин али нэгэ гол һалбаряар мэргэжэхэ ба үйлэдбэреэ үндэр хэмжээндэ табиха зорилго болоно. Леонид Ильич Брежневэй тодорхойлһоной ёһоор, үйлэдбэриин хүсэнүүдые хүгжөөлгэдэ энэ хараа шэглэл хадаа мүнөө үедэ хүдөө ажахые хүгжөөлгын гол зам болоно.

Молдавиин таряашадай үүсхэлые Танай, Леонид Ильич, дэмжэжэ байһые республикын хүдөөгэй ажалшад, партийно-ажахын эдэбхитэд ехэ харюусалгатайгаар хүлеэн абадаг юм. Үйлэдбэриин эмхидхэлэй социалис арга нүхэсэлнүүдые мүн энэ замда ажахын шэнэ байгууламжануудые хүгжөөлгэдэ, эдэнэй олоһон дүй дүршэлдэ, энэ замда туйлагдаһан амжалтануудта Танай үгэһэн үндэр сэгнэлтэ этигэл найдабари түрүүлнэ. Арад зоной ажалай эдэбхи, кадрнуудай зохёохы үүсхэл дээшэлүүлнэ, арад зоной эрилтэ хэрэглэмжын, хүдөө ажахын ба промышленна продукт үйлэдбэрилгые саашадань хурдадхан түргэдхэлгэдэ зүб хараа шэглэл үгэнэ.

Экономикоёо залан хүтэлбэрилгэ колхозно таряашадай социальна хүгжэлтэдэ, тэдэнэй ажалай эдэбхиин ургалтада илангаяа ехэ нүлөө үзүүлнэ гэжэ оратор тэмдэглээ. Мүнөөнэй Молдавиин хүдөө нютагай ажалшан үндэр мэргэжэлтэй болонхой. Тэрэ бүхы общеетвын үмэнэ ехэ уялгатай байһанаа һайн ойлгодог, ажалай жаяг заршамтай, социалис зөөри зөөшэдэ һайнаар хандадаг хүн юм.

Молдаван арадай сэдьхэл бодолой урган хүгжэлгэ ленинскэ национальна политикын элитэ ехэ туйлалта болоно.

Совет Молдавиин экономикын, соёл культурын ба эрдэм наукын хүгжэлтэ дэбжэлтэ хадаа социалис нацинуудай, арад үндэһэтэнэй аха дүү ёһоной харилсаа холбоотой, нэгэн нэгэндээ туһаламжа үзүүлдэг байһые элирхэйлэн харуулһан үшөө нэгэ толотомо гэршэ мүн.

Совет арадуудай хани барисаанай ашаар эрхэ сүлөөтэй, зол жаргалтай болоһоноо молдаван арад эли тодоор мэдэрдэг юм гэжэ И. И. Бодюл үргэлжэлүүлбэ. Шууд сэхэ интернационализмын түлөө, Соведүүдэй засагай түлөө тэмсэлдэ, социалис ба коммунис байгуулалтын түлөө тэмсэлдэ айхабтар ехэ, юунтэйшье сэгнэшэгүй туһа хүргэһэнэйнь түлөө агуухэ ород арадта гүнзэгы дурлалтай, талархалтай байһанаа бүгэдэ арадай ойн баярай гэрэлтэ һайхан үдэртэ тэрэ үшөө дахин элирхэйлэн мэдүүлнэ. Нангин, арюун һайхан хани барисаанай түлөө, түбэг бэрхэшээлнүүдые хододоо хамта гаталан дабадаг, манай илалтануудай аша туһые хамтаараа хэрэглэдэг байһанайнгаа түлөө республикын ажалшад аха дүү бүхы арад зондо гүнзэгы сэдьхэлһээ баяр баясхалан хүргэнэ.

Үндэһэ яһатанай хоорондохи харилсаан нацинуудай һалбаран хүгжэлгын, нэгэ нэгэндээ дүтэ бололгын жама ёһон болоно гэжэ Молдавиин ССР-эй һалбаран хүгжэлгын дүй дүршэл, союзна республика бүхэндэл адляар элирхэйлэн харуулна. Үйлэдбэреэ социалис ёһоор эрхилэлгэ эдэнэй экономикын үндэһэ һуури болоно. Марксистско-ленинскэ суртал һургаал, КПСС-эй национальна политика, социалис демократи, манай ниитэ нэгэн, хүсэн түгэс Эхэ орон — Агуухэ Советскэ Союз энэ талаар найдамтай политическэ хүсэн болоно.

Республикын коммунистнууд, бүхы ажалшад Молдавиин ССР-эй ба Молдавиин компартиин 50 жэлэй ойе тэмдэглэхэдээ, интернационализмын нангин тугта хододоо үнэн сэхэ байха, совет арадуудай агуухэ хани барисае саашадаашье бэхижүүлхэ болон аха дүү республикануудтай Молдавиин ССР-эй политическэ, экономическа, сэдьхэл бодолой нэгэдэлые бэхижүүлэн хүгжөөхэбди гэжэ түрэл ленинскэ партияа найдуулна.

Совет Молдави олон үндэһэ яһатанһаа бүридэһэн манай Эхэ ороной аша туһаар ажаһуугаа, мүнөөшье ажаһууна, саашадаашье ажаһууха юм. Социалис эсэгэ оронойнгоо нэрэ хүндые дээшэлүүлхэһээ, манай Совет гүрэнэй алдар соло ба һүр хүсые улам бүри арьбадхахаһаа үлүү ондоо зорилго бидэнэртэ үгы, байхашье ёһогүй. Манай бодото байдалай бүхы түхэл шэнжэ Молдавиин Коммунис партиин ажал ябуулга, молдаван арадай ажал ба хүсэл эрмэлзэл энээндэ зорюулагданхай.

Революционно бүхы туйлалтануудтаа, ажаһуудалда асари ехэ амжалтануудые туйлаһандаа совет арад Ленинэй эмхидхэн байгуулһан Советскэ Союзай Коммунис партиин сэсэ мэргэн хүтэлбэридэ уялгатай юм.

Манай ороной социально-экономическа амжалтанууд, манай гүрэнэй гадаадын политическэ бата бэхи байдал, партиин үндэр нэрэ хүндэ, ажал ябуулгын арганууд — КПСС-эй үнэн зүб, эрдэм наукада гүнзэгыгөөр үндэһэлһэн политикын, Центральна Комитедэй, Л. И. Брежнев түрүүтэй КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой эмхидхэлэй ба политическэ туйлай ехэ хүдэлмэриин үрэ дүн мүн.

Танай, Леонид Ильич, политическэ сэсэ мэргэн байһанай, бүгэдые хабаадуулһан эмхидхэлэй ажал ябуулгын ашаар манай партиин, гүрэнэй хүтэлбэриин нэрэ хүндэ дээшэлһэн, орон доторхи ажал хүдэлмэридэ Ленин шэнги зохёохы һайнаар хандадаг, али бүхы шухала асуудалнуудые хамтаараа шиидхэдэг болоһон, ажал хэрэгтэ кадрнуудай харюусалга дээшэлһэн байна гэжэ молдаван арад, манай ороной аха дүү бүхы арадуудтал адли, сэдьхэлээ ханангяар тэмдэглэнэ.

Эб найрамдалай, социальна дэбжэлтын түлөө эсэшэ сусашагүйгөөр тэмсэһэнэйнь түлөө, КПСС-эй ЦК-гай гадаадын политическэ ажал ябуулгада революционно хүсэл эрмэлзэл түрүүлһэнэйнь түлөө, уласхоорондын харилсаанда Совет гүрэнэй үүргэ үндэр дээрэ гаргаһанайнь түлөө Танда хизааргүй ехэ дуратай байһанаа совет хүнүүд мэдүүлнэ. Эб найрамдалай ба арадуудай аюулгүй байдалай һайн һайхан уг зорилгонуудые хүн түрэлтэн Танай нэрэтэй тон зүбөөр холбодог гээшэ.

Молдавиин коммунистнууд, бүхы ажалшад КПСС-эй ЦК-гай дотоодын ба гадаадын политикые, ЦК-гай Политбюрогой бодото ажал ябуулгые, коммунизмын илан мандахын аша туһада Танай, Леонид Ильич, залан сэхэ, ленинскэ хараа шугам, эсэшэ сусашагүй ажал ябуулгые Молдавиин коммунистнууд, бүхы ажалшад нэгэн һаналтайгаар һайшаан дэмжэнэ.

Партиин XXIV съездын, КПСС-эй ЦК-гай Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдээр, КПСС-эй ЦК-гай декабриин (1973 он) Пленум, Алма-Ата хотодо болоһон баярай суглаан дээрэ, Москвагай Бауманска округой һунгагшадтай уулзалгын үедэ, баатар-хото Новороссийскда КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэнүүдэй шухала тобшололнуудаар, заабаринуудаар хүтэлбэрилэгдэн, Молдавиин Коммунис парти манай орондо коммунис общество байгуулгын программа бодото дээрэнь бэелүүлхэ хэрэгтэ ажалшадай хүсэ шадалые элсүүлэн хабаадуулна.

Энэ жэлдэ амжалтануудые туйлажа, бүхы түсэбтэ табан жэлэй даабарие дүүргэлгэдэ тодорхойлхы нүлөө үзүүлхэ КПСС-эй ЦК-гай уряагаар, хүгжэн дэлгэрһэн ажалай үндэр эдэбхи үүсхэл Молдавиин ССР-эй ба Молдавиин Коммунис партиин ойн баярые ажалай шэнэ илалтануудаар угтаха арга олгоо гэжэ энэ гайхамшагта һайндэртөө КПСС-эй Центральна Комитедтэ, Танда, Леонид Ильич, элидхэжэ байһандаа урма баяртайбди.

Коммунизм тээшэ дабшаха замда 50 жэлэй турша соо Молдавиин ургалта хүгжэлтын дүнгүүдые мүнөөдэр согсолходоо, Совет Молдавиин хүдэлмэришэн анги, колхозно таряашад, интеллигенци Агуухэ Октябриин нангин тугые үндэр дээрэ үргэжэ ябаха, коммунизм байгуулгын агуухэ хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа, арга шадабаряа, эршэ зоригоо элсүүлэн үгэхэ юм гэжэ республикын ажалшад КПСС-эй ленинскэ Центральна Комитедые, Совет правительствые, Танние, Леонид Ильич, манай ороной аха дүү бүхы арадуудые найдуулжа байна гэжэ И. Н. Бодюл элидхэлэйнгээ түгэсхэлдэ мэдүүлээ.

ТАСС

...ЭС ЭГ ...АБИБА

...ПСС-эй ЦК-гай Генеральна ...етарь Л. И. Брежнев ...риин 11-дэ Кишинэвто... И. Ленинэй хүшөөдэ ...дые табиба. Ягаан ... дээрэ «Коммунис пар... совет гүрэнние байгуу...да КПСС-эй ЦК-гай Ге...на секретарьһаа» гэ...нүүд бэшээтэй.

...эр Л. И. Брежневтэй ... Молдавиин ССР-эй ...рилэгшэд, союзна ...ликануудай, Москва, ...градай, ВЛКСМ-эй ЦК-... СССР-эй Оборонын ми...ствын делегацинуудые ...югшод сэсэгүүдые та...

...ТЭ ...НХЭДӨӨ ...ГТАА

...ЗЫЛ. Октябриин 11. ...ай корр.). Тувын һайн ... Советскэ Союзтай ...эр 30 жэлэй ойдо ...ардаһан КПСС-эй об... комитедэй ба рес...ын Верховно Соведэй ... суглаан эндэ болобо.

...СР-эй Министрнүүдэй ... түрүүлэгшын нэгэ... орлогшо Н. Ф. Василь...СС-эй ЦК-гай, СССР-...овно Соведэй Прези... ба СССР-эй Министр... Соведэй үмэнэһөө ...ын ажалшадые ха... амаршалжа. КПСС-...гай, СССР-эй Верхов... Соведэй Президиумэй ...СР-эй Министрнүүдэй ... амаршалга уншаа. ...СС-эй Тувын обкомой ... секретарь Г. Г. ... элидхэл хээ.

Мүнөөдэр—Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй бүхэсоюзна үдэр

ФОТООЧЕРК

ОНСО БЭЛИГТЭЙ ХҮН

Һаяхан Бэшүүрэй аймагай «Дружба» колхозой бүлэг механизатор, комбайнернуудтай таряалан дээрэнь уулзабабди.

Тус бригадын омогорхол болоһон Очир Бадмаевич механизаторнуудай дунда үгы байгаа. Һурагшалхадамнай холын полидо таряа хадахаяа ошоһон аад, тэндээ сайлаһан байба бшуу. Сугтаа ажалладаг нүхэдэйнь «тэрү-үү тэндэ», гэжэ заажа үгэһэн таряаланда хүрэжэ ерэхэдэмнай, бүһэсөө хүрэмэ ургаһан алтан шаргал шэнисэ баруунһаа үлеэһэн һэбшээндэ далай мэтэ миралзан надхажа байба. Уданшьегүй гүбээгэй саанаһаа адар томо талын гурбан онгосо аалихан зүдхэнөөр гаража ерэбэ. Улам дүтэлхэ бүринь комбайнуудай урдахи үргэн жаткын арьягар хоолостой шэнисэ хомхойгоор үрэбхин залгихань элеэр харагдажа захалба **(гурбадахи зураг)**. Жолоодожо ябаһан комбайнаа зогсоогоод, Очир Бадмаевич сабшагдаһан шэнисэ абажа, эдеэшэнги хоолосыень һайхашаан хараха үедөө энеэбхилэнги шарайнь юундэшьеб бодолдо абтаһан мэтэ хубилшаба. Магад гэрэ эдир бага наһаяа, энэ таряа ургуулхын түлөө хэды зэргэ оролдоһоноо ухаандаа гүйлгэжэ шэбшэжэшье болоо, хэн мэдэбэ **(хоёрдохи зураг)**.

Механизаторай Элхиин училищи амжалтатайгаар түгэсхэһэнэйнгөө һүүлээр тракторист-машинистын үнэмшэлгэтэй Очир хүбүүн түрэл ажахыдаа бусаа һааб даа. Тэрэ гэһээр нилээд саг үнгэрөө. «Эрдэни шулуун элэхэ бүреэ үнгэ ородог», гэдэгтэл, дайнай һүүлээрхи хүшэр хүндэ жэлнүүдые һэтэ дабан, мүнөө хүрэтэрөө алтарма таряа ургуулжа ябаһан Очир Бадмаевич нилээд дүршэжэ, таряа тариха, хуряаха, газар элдүүрилхэ, даажа абаһан трактор гү, али комбайнаа дүүрэн хүсэндэнь хүдэлгэхэ талаар «бэшэгдээгүй» нюусыень һайса ойлгожо абаһан, ёһотойл багша болонхой гэхэдэ алдуу болохогүй. Тинмэһээ байгша оной таряа хуряалгын эхилхэһээ урдахана комбайнаа һаадгүйгөөр хүдэлгэжэ, таба мянган центнерһээ бага бэшэ ороoһо сохихо, мүн ерээдүйн халаанаа — залуу хүбүүдые өөрынгөө мэргэжэлдэ һургахаар шиидэжэ, республика доторoo үүсхэл гаргаа бэлэй. Тиин мүнөө хажуудахи туһалагша Архип Кузнецовоо дахуулан ажаллахадаа таряа хуряалгын эди шэдитэй танилсуулжа, үдхэнөөр гү, али шэнгэнээр, набтараар ургаһан таряа яажа гээлтэ хороолтогүйгөөр хуряажа абаха тухай, даажа абаһан техникээ эбдэрхэгүйн тула һайнаар харууһалха, бүхы үзелнүүдыень хайшан гэжэ шалгаха тухай үдэр бүхэндэ хэлэжэ, ойлгуулжа байдаг заншалтай **(дүрбэдэхи зураг)**.

Ажахы, аймаг доторoo холуур суурхаһан юрын таряашан хүбүүн, СССР-эй Верховно Соведэй депутат Очир Бадмаевич абаһан уялгаяа сүм дүүргэхын түлөө, мүн шэнэ ургаса хуряалгаяа богони болзорто үнгэргэхын тула гансашье мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэдтэй зүбшэдэг бэшэ, хамта ажалладаг механизаторнуудтайгаа үнэн сэдьхэлһээ хөөрэлдэдэг. Тиихэдээ гол түлэб машина, техникээ яажа бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэхэ тухай асуудалаа хэлсэнэ. **Табадахи зураг дээрэ** нүхэр Аюшеев (дундань), ажахынгаа комбайнернууд Чойжол Очиров (зүүн гарһаа), Тимофей Михаханов (баруун гарһаа) гэгшэдтэй хэһэн хүдэлмэриингөө дүн согсолон хөөрэлдэжэ байна. Иигэжэ хэһэнээ хододоо хэлсэжэ, энэ халуун хаһаа эмхитэйгээр ябуулһанайнь ашаар түрэл ажахынь таряа хуряалгаяа аймаг доторoo эгээн түрүүлэн дүүргэө. Өөрөө 5012 центнер таряа сохижо, хэлэһэн үгэдөө хүрөө.

Ургаса хуряалга Очир Бадмаевич Аюшеевтэ эгээл сүлөөгүй, хүшэр үе нь. Тэрээндэ һунгагшадайнгаа захил бүтээхэ, хэдыхэн хоногой туршада сугларһан обоо хүбөө бэшэгүүд, телеграммануудтань тоб гэмэ харюу үгэхэ тухань яашье олдодоггүй. Хуряалгын халуун хаһа гээд лэ, ажалаа хараад ябахын аргагүй бшуу. Тиимэһээ СССР-эй Верховно Соведэй депутат Очир Аюшеев заримдаа залуу хүбүүндээ гансаараа таряа хадахыень найдажа даалгаад, хахад үдэрэй туршада энэ харюусалгата ажалаа хэдэг заншалтай. Үгышье һаа, хаа-яахан бороогой оробол, колхозойнгоо парткомой кабинедые саг зууруур эзэлээд, бүхы хэрэгээ бүтээдэг **(нэгэдэхи зураг)**. Тиигэжэл хүдэлөөгүйдэ аргагүй бшуу.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВ,
Вл. ЖИГЖИТОВ.

АМЖАЛТАМНАЙ ЗОРИГЖУУЛНА

Жэл бүхэндэ тэмдэглэгдэдэг хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй бүхэсоюзна үдэр хүрэжэ ерэбэ. Эгээл энэ үдэр үнгэрһэн юһэ һара соо хэһэн хүдэлмэриингөө, туйлаһан амжалтынгаа дүн согсолжо, саашадаа бэелүүлхэ зорилгоёо тодорхойлдог гээшэбди.

КПСС-эй ЦК партида, совет арадта хандахадаа, табан жэлэй түсэбэй дүүргэлтые тодорхойлхы жэл гээшэ гэжэ 1974 оние соносхоо һэмнай. Дүрбэдэхи, тодорхойлхы жэлэй түсэб болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө бүхэсоюзна мүрысөөн орон доторнай үргэнөөр дэлгэрээ. Энэ мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадаһан колхозоймнай таряашад, малшад, бүхы гэшүүд өөрынгөө заншалта һайндэрые ажалай ехэхэн бэлэг сэлэгтэйгээр угтажа байһандаа баяртай. Гүрэндэ ороoһо, хартаабха, ноoһо, һү худалдаха арадай ажахын жэлэй түсэб гурбан һараар уридшалан дүүргэгдээ. Ниитын адууһа малда хүсэд хүрэхэ шэмэтэ, бүдүүн тэжээл бэлэдхэгдээ. Тиигэжэ ажахын һалбари бүхэндэ шэнэ амжалта туйлагдажа, ерэхэ жэлдэ бүри ехэ зорилгонуудые хараалха, табан жэлэй түсэб бодотоор бэелүүлхэ найдамтай арга боломжо байгуулагдаа.

Хэдэн жэлэй урда тээ манай «Родина» колхоз олзо доход багаар оруулдаг, хүсэ шадал багатай, гээгдэнги ажахы гэжэ аймаг соогоо тоологдодог һаа, мүнөө шанга шадалтай, таряан ба мал ажалай эдеэ хоолой зүйлнүүдые ехээр абажа, гүрэндэ худалдадаг ажахы болонхой. Мэргэжэлтэдэй уридшалан тооложо үзэһэнэй ёһоор 1.500 мянган түхэригэй олзо доход оруулха түсэб бэелүүлэгдэхээр хүлеэгдэнэ.

Колхозоймнай гэшүүд энэ тодорхойлхы жэлдэ хэзээ хэзээнэйхиһээ эмхитэй һайнаар хүдэлжэ, горитой амжалта туйлаа, хэлэһэн үгэдөө хүрэмөөр ажаллажа байна. Эндэ малшадай, таряалан дээрэ ажалладаг хүдэлмэришэдэй дунда дэлгэрһэн бүхэсоюзна социалис мүрысөөн, КПСС-эй ЦК-гай партида, совет арадта хандаһан Хандалга айхабтар ехэ нүлөө үзүүлээ гээшэ. Тодорхойлхы жэлэй юһэн һара барагдаба. Энэ үе соо һаалишад, үхэршэднай ажалай ёһотойл баатаршалга гаргаа. Гүрэндэ һү худалдаха жэлэй дээшэлүүлэгдэһэн түсэб бүри сентябриин 16-да үлүүлэн дүүргэгдээ. Бэлэдхэлэй пунктда бүхыдөө 6883 центнер һүн тушаагдаа. Энэнь үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхидэ орходоо 1452 центнерээр ехэ болоно. Нёдондоной-хитой сасуулбал, үнеэн бүриһөө 191 килограмм һүн ехээр һаагдаа. Тиихэдэ зарим түрүү һаалишад бүришье һайн амжалтатай. Жэшээнь, С. Я. Кадырова үнеэн бүхэнһөө һү һаалгаяа 381, З. М. Петрякова 342 килограммаар дээшэлүүлжэ шадаа, һаалишаднай бултадаа үнеэн бүриһөө 2000 килограмм һү һааха гэһэн уялгаяа болзорһоонь урид дүүргэхээр зоригжонхой. Бии байгаа арга боломжоёо тооложо үзөөд, гүрэндэ үшөө 2000 центнерһээ бага бэшэ һү худалдахабди гэжэ һаалишаднай мэдүүлээд, ажалайнгаа эршые улам шангадхажа ороо. Мүнөө үдэр бүри 30—32 центнер һүн бэлэдхэлэй пунктда тушаагдана.

Гүрэндэ мяха худалдаха юһэн һарын түсэб дүүргэлгэдэ гахайн фермын коллективэй оруулһан хубита тон ехэ гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Үнинэй гахайшан Г. Ф. Филатова жэлэй эхинһээ хойшо 970 гахай шахан таргалуулхадаа, толгой бүринь шэгнүүрые сүүдхын 576 граммаар дээшэлүүлһэн байна. Сентябрь һарын һүүл багаар тус тустаа 100 килограмм шэгнүүртэй 300 гахай тэрэ тушаагаа. Гурбан кварталай туршада бүхыдөө худалдагдаһан 2700 центнер мяханай 1668 центнерынь гахайн мяхан болоно.

Энэ жэлдэ хонишоднай һаалишадһаа дутуугүй һайнаар ажаллажа гараа. Зуунһаа 91 хурьган, хонин бүхэнһөө 3,6 килограмм ноoһон абтаа. Гүрэндэ 180 центнер «зөөлэн алта» худалдаха даабари 50 центнерээр үлүүлэн дүүргэгдээ.

Ороoһо таряан — манай гол баялиг. Тиимэһээ тэрэнние бүри ехээр абадаг болохын тулада горитой оролдолго хүсэл гаргадагбди. Тарилгын талмай жэл бүри үргэдхэгдэдэг. Энэ жэлдэ 230 гектараар ехэ болоо. Ороoһото ургамал, үбһэ ногооной, хартаабхын, овощой баян ургаса абажа, тэрэнээ саг соонь гээлтэгүйгөөр хуряажа, гүрэнтээ хүсэд тоосохо, тэжээлэй бата бааза байгуулха, ерэхэ жэлэй үндэр ургасын үндэһэ һуури байгуулхын тулада колхозоймнай таряашад, механизаторнууд болон луговодууд энэ жэлдэ габшагайгаар ажаллаа. Тиигэжэ мүнөө жэлэй эрхэ байдалда таряалан, нуга сабшалан дээрэмнай муу бэшэ ургаса ургуулагдаа. Гектарай 13,2 центнер ороoһон, 20 центнер үбһэн, 100 центнер хартаабха абтаа. Гүрэндэ 16 мянган центнер таряа, 4400 центнер хартаабха худалдаха даабари үлүүлэн дүүргэгдээ. 3000 гектар намарай паар хахалха уялгаяа 2300 гектарта хүргөөд байнабди.

Тодорхойлхы дүрбэдэхи жэлэй ургаса хуряалга эмхитэй һайнаар үнгэрөө. Комбайнернуудай дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ тракторна 1-дэхи бригадын механизатор Ф. Ф. Варфоломеев эрхимлэжэ гараа. Тэрэ «Сибиряк» комбайнаараа 385 гектар таряа баал болгон хадажа, 5000 центнер ороoһо суглуулан сохиһон байна. Хоёрдохи һууриda Филипп Феоктистовичай дүү Михаил гараа. Тэрэ ахаһаа хэдэхэн центнерээр гээгдээ. Бүхыдөө 66000 центнер таряан ажахын амбаарта оруулагдаа. Эдэ үдэрнүүдтэ поли дээрэ һолоомо суглуулгын, намарай паар хахалалгын, наг шэбхэ гаргалгын хүдэлмэри түлэг дундаа ябажа байна.

Таряалан дээрэ бурьялжа байһан эршэтэ ажалай охин мүнөө малай фермэ, гүүртэнүүдтэ дамжан ерэбэ. Ушар нимэһээ малай үбэлжэлгэдэ һайнаар бэлдэхэ, үбэлэй һаранаудта эдеэ хоолой зүйлнүүдые бүри ехээр абаха, гүрэндэ худалдаха, оньһон техникээ зүбөөр хадагалжа, саг соонь һайнаар заһабарилха гэхэ мэтэ шухала асуудалнууд табигдана. Колхозоймнай гэшүүд эдэ зорилгонуудаа мэдэрэнхэй. Табан жэлэй һүүлшын жэлдэ бүри ехэ амжалта туйлахаар эдэ үдэрнүүдтэ улам эршэмтэйгээр ажаллажа байнад.

К. БЕЛОУСОВ.
Мухар-Шэбэрэй аймагай «Родина» колхозой түрүүлэгшэ.

Мүнөөдэр—Худөө ажахын худэлмэрилэгшэдэй бүхэсоюзна үдэр

ЖЭЛ ЭЭР УРИДШАЛАН

Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй бүхэсоюзна үдэрые угтуулан, манай колхозой гэшүүд октябриин 10-да таряагаа хуряажа дүүргэв. Гектар бүриһөө 16 центнер ороһон абтаба.

Шэнэ ургасынгаа дээжые гүрэндөө худалдажа, октябриин 11-дэ 8300 центнер таряа тушаажа, гүрэндөө ороохо худалдаха табан жэлэйнгээ түсэб дүүргээбди.

Юһэдэхи табан жэлэй түсэбэй ёһоор гүрэндэ 95 мянган центнер таряан худалдагдаха байбал, үнгэрһэн гурбан жэлдэ 88 мянган центнер тушаагдаа һэн. Үлөөшэ 7 мянган центнерынь мүнөө ул үүлэгдэбэ гээшэ. Энэ жэлдэ үшөө 10 мянган центнер сортовой таряан тушаагдахаар бэлдэгдэжэ байна.

Е. ИВАНОВ,
Мухар-Шэбэрэй аймагай «Искра» колхозой түрүүлэгшэ, Социалис Ажалай Герой.

Халюун шаргал таряалан дээрэ дүрбэн комбайн һубарилдана, «Эдэш Калашниковтанай дүрбэн баатарнууд һүүлшын гектар таряа хуряажа ябана гээшэл даа» — гэжэ Мухар-Шэбэрэй «Эрдэм» совхозойхид хэлсэдэг.

Тиигэжэ хэлсэхэнь гайхалтайшье бэшэ. Үнэхөөрөөл эсэгэ, аха дүүнэр Калашниковтан Түгнын уужам талада нилээд суурхаһан. Тэдэнэй аха заха — эсэгэнь Яков Филиппович мүнөө пенсидэ гараашье һаа, талын онгосын жолоо бариһаар, Хүбүүдынь Потап, Илья, Василий гэгшэд жэлһээ жэлдэ тус тустаа 5—6 мянган центнер таряа сохидог, совхоз соогоо хэдэн удаа чемпионууд болоһон.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) Потап, Яков Филиппович, Василий, Илья Калашниковтан.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ЭРЭ ХҮН ЗОРИҺОНДОО

Очерк

ДҮРБЭН ЖЭЛЭЙ саада тээ томо эрье хонидые харууһалжа, «сагаан алтан» гэдэг торголиг ноохо жэлһээ жэлдэ ехээр хайшалаад, аймаг, республика соогоо нилээд суутай болоод ябаһан залуу хонишон Виктор Базаров өөрынгөө һайн дураар эхэ хонидые даажа абахань гэжэ дуулахадаа, зарим зон нүхэдынь ехэ гайхалсаа гэхэ.

— Ши, Виктор, «амар ябаха бэеэ абаргын ама руу хэжэ» байхадаа яана гээшэбши? Нарай нялха хурьгатай хонидоор носолдохоёо һайхашаагаа гүш? Томо эрьенүүдээ туугаад лэ дуратай газартаа абаашажа адуулаад ябаһаншни һураггүй дээрэ байха, — гэлдэхэшье хүнүүд бии бэлэй.

— Үгы, энэшни эхэ хонидой отара даажа абаад, хурьга олоор түлжүүлжэ, суу солодо гараха, салин хүлһэ ехээр абаха гэжэ бодоо ааб даа, — гээд, ёгтолон хэлэхэшье зариман байгаа.

— Болигтыл даа. Мүнөөшье эрьенүүдые хаража байхадаа, Виктор ноохо ехээр хайшалаад, жэлдээ 4—5 мянган түхэриг хүрэтэр нэмэлтэ түлөөһэ абана ха юм. Эхэ хонидые харахадаашье тэрэнһээ ехые эбахагүйл. Хурьгалха хонидые харууһалха хүнүүдэй олдодоггүй хадань, тэрэш өөрынгөө һэшхэлээр, сэдьхэлэйнгээ уряагаар лэ энэ ажалда ороо ёһотой, — гэжэ нүгөөдэ һайниие һанаһан нүхэдынь хэлсэбэ.

Эдэ бүгэдые шагнажа ябахадаа, Виктор Базаров ямар шалтагаанһаа эхэ хонидые тушаажа абаһан тухайгаа хэндэшье хэлээгүй. Теэд юуншье гэжэ хэлэхэ байгааб даа. Зарим хонишод юугээрээ үлүү болоод, жэлһээ жэлдэ зуун эхэ хониноо 120—150 хурьга абанаб; минии туршаад үзэхэдэ яаха юм. «Гүлгэн нохой — зууһандаа, эрэ хүн — зориһондоо» гэлсэгшэ гүбэ гээд хэлээ һаань, хүнүүд тэрэниие һайрхана, һаахарна ха гэжэ һанажа магад шуу. «Горхо үзөөгүй аад, гуталаа бү тайла» гэһэн үгэ бии ха юм. Үнэндөө, өөрынгөөл хаба шадалые туршаад үзэхэ гэжэ тэрэ бодоһон байгаа. Хабартаа хүршэ байдаг отарануудта ябахадаа, тэндэ диилэнхидээ эхэнэр хонишодой хурьгадые үдэр һүнигүй абажа, хашаа соогоо хонон үнжэн байжа тухашархыень харадаг, харин өөрөө иимэ багжагар залуу хүн аад, эрьенүүдые адуулааб гэжэ мори унажархёод, үдэрһөө үдэртэ һайбарлуулжа, бэеэ ямбалһандал ябахань аягүй шэнги һанагдаха. Тиигээдшье Борьёогойн совхозой главна зоотехник Владимир Прокопьевич Шантаханов үе-үе болоод лэ Виктор Базаров тэрэнэй нүхэр Галина Очировна хоёрто эхэ хонидой отара даажа абахыень дурадхаад үзэдэг һэн.

ТЕЭД ВИКТОР Гомбоевич ямар нэгэ хэрэг шиидхэхэ, шухала алхам хэхынгээ урда алишье талаһаань бодожо, шэбшэжэ үзэдэг, мэдэхэгүй юумэеэ урид һайса шудалдаг зантай хүн юм. Тиимэһээ эхэ хонидые тушаажа абахынгаа урда тэрэ Сагаан-Хүтэлдэ хүршэ һуудаг хонишон Владимир Цыренжаповайда ошожо, эрьенүүдээ адуулхынгаа һамбаанда хурьгадыень абалсадаг, хэжэ байһан ажалыень ехэл хёрхоор адаглан харадаг, ойлгоогүй юумэеэ һуража абадаг бэлэй. Үдэрынь эрьенүүдээ адуулаад, һүниндөө баһал тэрэ отарадаа ошожо, хурьгашадта хамһалсаха. Тиигэжэ ябахадаа, тэрэ мүнгэн түлөөһэнэй бахандаа ороо бэшэ, харин нарай хурьгадые абаха, эдеэлүүлхэ талаар түрүү дүй дүршэлдэ һураха гэжэ оролдодог байгаа.

— Танайхин эхэ хонидой отара абахаяа һанаалтайт? Зүб, зүб, абагты, хүдэлжэ ядахагүйт, — гэжэ хүршэ хонишонойнь нүхэр Цыбик-Ханда залуу хүниие зоригжуулан хэлэгшэ һэн.

Түрүүшын жэлдэ даажа абаһан хонидынь хүгшэрһэн байгаад, зуун эхэ хонин бүриһөө «оройдоол» 102 хурьга түлжүүлээ. Удаань тэдэ хонидойнгоо гүрэндэ тушаагдахада, орондонь зуһагуудые абаад, түрүүшынхеэ хурьгалуулхадаа зуун эхэ хонин бүриһөө 111 хурьга томо болгобо. Байгша ондо хоёрдохёо түрэһэн тэдэ хонидойнгоо зуун толгой бүриһөө 138 хурьга түлжүүлээ, хонин бүриһөө дунда зэргээр 4,2 килограмм ноохо хайшалаа юм. Тиигэжэ аймаг соогоо залуу хонишодой дунда хоёрдохи жэлээ чемпион болобо.

«Бүргэд шубуунай дальбараа дээгүүр ниидэхэ бүреэ далижадаг» гэдэгтэл, хүн ажалдаа амжалта туйлаха бүреэ урмашан башардаг гээшэ. Виктор Базаров түрүүн совхозойнгоо суута хонишон, Социалис Ажалай Герой Гасарун Рабдаев, мүн Дмитрий Свистунов, Балданима Гомбожапов гэгшэдтэй мүрысэхэ, тэдэнтэй урилдан хүдэлхэ тухай һанахаяашье түбэгшөөдэг һаа, харин мүнөө хабаяа туршаад үзэхэдэшье яахаб гээд, сэхэ хэлэдэг болонхой. Тээсгэн Зэдын аймагай хонишодой зүблөөндэ Виктор ендэр дээрэ гараад:

— Ерэхэ жэлдэ, табан жэлэй түгэсхэлэй жэлдэ хонидни гурбадахяа түрэхэнь. Зуун эхэ хонин бүриһөө 150-һаа үсөөн бэшэ хурьга абажа, Дмитрий Яковлевич Свистуновые хүсэхэ һанаатайб, — гээд, тоб байса хэлэхэдэнь, зал соо һууһан зон нэрьесэ альга ташан, «бэрхэш, Виктор, эрэ хүн — зориһондоо!» гэжэ булта амжалта хүсэн байгаа бэлэй.

ЗАЛУУ ХҮБҮҮН иигэжэ хэлэхэдээ, зоной дэбэргээндэ хүхеэд, даншье үлүү ехэ уялга абажархёо бэшэ. Тэрэ суута хонишон Д. Я. Свистуновой түрүүн зуһагуудые абаад, туйлаһан үрэ дүнгыень ахижа гараад байна бшуу. Нарин ноохотой хонидгурбадахи, дүрбэдэхи, табадахи жэлдээ эгээл олон хурьгадые түрэдэг, олоороо эхирлэдэг гэжэ үнгэрһэн жэлнүүдэй ажаглалта харуулна. Тиимэһээ залуу хонишоной зориһондоо хүрэхэ байһандань гүйсэд этигэгдэнэшье.

— Манай хонишод хэн хэнэйнгээ амжалтада һайн сэдьхэлһээ атаархан, бэе бэеһээ гээгдэхэгүй гэжэ үнэн зүрхэнһөө оролдон ажалладаг юм. Тэрээн дээрэһээл олон нүхэднай зуун эхэ хонин бүриһөө 100-һаа дээшэ хурьга түлжүүлнэ. Бидэ һайн, муу хонишон гэжэ илгаруулдаггүйбди, түрүүшүүлдээ, тусгаар анхаралшье табидаг бэшэбди. Тиимэһээ атаа мэеэ болохо, тэрэндэ һайнаар, энээндэ муугаар ханданат, үбһэ тэжээл ехээр үгэнэт гэжэ гомдохо хүн байхагүй, — гээд, совхозой парткомой секретарь Ж. Ц. Ванкеев хэлэжэ байгаа һэн.

Дээдэ Сагаан-Хүтэлэй отарада хүрэжэ ерэхэдэмнай, Виктор Базаров хонидоо һаяхан искусственна аргаар үрэжүүлжэ дүүргээд, пункт соогоо шприц, микроскоп болон бусад зэр зэмсэгүүдээ угаажа, аршажа байба. Үндэр бэетэй, үргэн сээжэтэй, хээрэ ябажа нилээд хүрилһэн хүдэр түхэреэн шарайтай, сагаан халаад үмдэһэн энэ залуу хүниие харахадаа, абаһаар ветфельдшер, ветврач гээшэ гү гэжэ һанахаар байба. Гарайнь хүдэлсэ бүхэн онобшотой зохид. Пункт соохинь ариг сэбэр, досоохииень дун сагаан болотор будажархинхай. Шэл амһартанууд соо эм дом, бусад хэрэгсэл таг дээгүүр табяатай харагдана.

— Эндэмнай хони, хурьгадай үбшэлөө, арһа шүрбэһээ адаа һаань, эмшэлхэ эм дом хуу байха. Тэдэнэй бага зэргэ үбшэлхэ бүхэндэ ветврач, фельдшерые хүлеэгээд һуугаа һаа, урагшаа ябахагүйш. Хонишон бүхэн бага зэргын эмшэлэлгэ хэжэ, түрэжэ, гаргажа ядаһан хонидые хүнгэлжэ шадаха ёһотой. Мүнөөш олонхидоо долоо, найма, арбан класс дүүргэһэн хүнүүд хонишодоор хүдэлнэ ха юм, — гэжэ Виктор бидэнэй һанаае тааһандал дуугарна.

УДАНГҮЙ тэрэ халаадаа тайлаад, хүнэгөөр талха таряа зөөжэ, ута хобоонуудта адхана, һая үрэжүүлһэн хонидоо эдеэлүүлнэ. Һүүлдэнь сарай дээрэ гараад, тэрүү саана хадын үбэрэй зелёнкын һуурида бөлшэжэ ябаһан хонидоо дурамбайгаар харана.

— Хонидоймнай үрэжүүлгэ эхилээд, тухашаруу болоод байнабди. Үдэрэй 45—50 хонидые үрэжүүлхэдээ, Галинатаяа хоюулаа эндээл тухагүй хүдэлэгдэбэ. Энээхэн үедэ хонидыемнай адуулалсыт гэжэ пенсионер үбгэн Дэмбэрэл Найдановые урижа асарааби. Совхозой хүтэлбэрилэгшэд хүниие оложо эльгээнэ бэзэ гээд һуугаа һаа, үрэжүүлгэеэ унжагайруулха, хонидоошье ёһоор таргалуулжа шадахагүй ха юмбибди. Тиимэһээ өөһэдөө аргыень олоогүйдэмнай аргагүй болоо. Юрэдөө, ходол туһаламжа үгэгты гээд, альгаа тодоод, амаа ангайгаад һуухань аягүйл даа, — гэжэ тэрэ хэлэнэ.

Юундэшьеб даа, али ходо хээрэ гансаараа хонидые адуулжа ябахадаа тиимэ юм гү, юрэдөө, зарим хонишод олон үгэгүй, өөр туһайгаа ехээр хөөрэхэ дурагүй байдаг. Виктор тиимэ хүн бэшэ. Зоримгой тодо харасатай, юумэ бүхэниие тоб байса тайлбарилан, өөрын сэгнэлтэ үгэжэ байгаад, һанаһанаа сэхэ руунь зохидхоноор эмхилэн хөөрэдэг хүн байна. Тэрэ Хурамхаанай аймагай Бархан нютагта түрэһэн, бүри бишыхандаа эсэгэһээ гээгдэжэ, эжы, эгэшэнэртэеэ өөдөө болоһон, багаһаа хойшо ажалай амта яһала абаһан хүбүүн. Бархан үндэр уулын хормойһоо баян талата Борьёо нютаг ерэжэ, бэрхэ хонишодой нэгэн болоод байхадань, эжынь нэгэтэ иигэжэ хэлээ бэлэй:

«Үшөө үлгы соо хэбтэхэдэш, шамайгаа таалаад, «хүнһөө дутуугүй һайн хүбүүн болоорой» гэжэ юрөөгөөд, фронтдо мордоһон эсэгэшни мүнөө амиды мэндэ ябаа һаа, яһала омогорхохо һэн даа. Теэд яахабши, Эхэ оронойнгоо, шиниингээ ерээдүйн түлөө ами наһаяа үгэһэн эсэгынгээ нэрэ нэрлүүлжэ ябаа хадаа болоош, хүбүүмни...».

— Сэхыень хэлэхэдэ, энэмнай минии гансаараа туйлаһан юумэ бэшэ. Нарай хурьга тодожо абаха ажалнай ехэнхидээ эхэнэрэй гараар хэгдэнэ гээшэ. Эдэнэйш гар маанадайхида орходоо урин зөөлэн, эмтэй домтой шэнги ха юм. Амигүй шахуу хурьга абаад лэ хүл дээрэнь табижа шададаг зон. Үшөө хажуугаарнь эдэ таба-зургаан үхибүүдээ эдеэлүүлнэ, хубсалуулна, хүмүүжүүлнэ ха юм, — гэжэ хэлээд, өөрынгөө нүхэр Галина Очировна тээшэ урихан нюдөөр хараад абаха юм.

Базаровтан табан үхибүүдтэй. Тэдэнь булта һургуулида һурана. Ехэ басаган Надинь эрхимээр һураһанайнгаа түлөө пионернүүдэй бүхэсоюзна «Артек» лагерьта амаржа ерээ. Үхибүүдынь амаралтынгаа үедэ хони, хурьгадые харууһалалсажа, эхэ, эсэгэдээ туһалалсадаг заншалтай.

Үнгэрэгшэ зун, намар тээшэ ехэ ган гасуур боложо, талын бэлшээри, хада гүбээ субхигар сагаан болотороо хаташоо, бэрхэтэйхэн байдал тохёолдуулаа. Тинхэдэнь Виктор Гомбоевич гараа хабсараад һуугаагүй, Үхибүүдээрээ холын хадын хабшалай Эхирэд гэжэ газарай бэлшээридэ хонидоо абаашажа, хээрэ майхан таталжа байрлаад, адуулаа. Тэрэнэйл ашаар хонидоо тобир тарган болгожо шадаа. Иигэжэл ямаршье бэрхэшээлһээ тунхарингүй урагшаа тэгүүлэн, үнэн зүрхэнһөө эрмэлзэжэ ябаһан хүн лэ зориһондоо хүрэдэг байна.

М. НАМЖИЛОВ.

Зэдын аймагай.
Борьёогой совхоз.

ТЕЛЕВИДЕНИ

Октябриин 14-һөө 20 болотор

ПОНЕДЕЛЬНИК, 14

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 18.00 — Дамжуулгын программа. 18.05 — «Звёздочка» — үхибүүдтэ зорюулагдаһан дамжуулга. 18.55 Телевизионно һонин (буряадаар). 19.15 — «Техникын һүүлэй мэдээсэл». 19.45 — «Мүрысөөн — олониитын зохёон байгуулхы ажал». Кабанскын совхозой директор А. И. Хмелев дамжуулгада хабаадалсаха. 20.05 — «Театрай сезоной нээлгые угтуулан» гэһэн дамжуулга. 20.35 — «Уласхоорондын шэнжэлэл». 20.55 — РСФСР-эй гүрэнэй шанда хүртэхын түлөө. «Любить человека» — уран һайханай фильмын 1-дэхи сери. 22.15 — Соносхолнууд. 22.20 — Грузиин ССР-эй габьяата артистка, Уласхоорондын конкурсын лауреат Гюлли Чохелиин концерт.

ВТОРНИК, 15

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 18.00 — Дамжуулгын программа. 18.05 — «Звёздочка» — үхибүүдтэ зорюулагдаһан дамжуулга. 18.55 — Телевизионно һонин. 19.15 — «Пропагандистнарта, һуралсагшадта туһаламжа. 19.45 — «Факел» — түсэбтэ табан жэлэй алхамууд». 21.05 — «Уласхоорондын шэнжэлэл» (буряадаар). 21.25 — Театрай сезоной нээлгые угтуулан хүгжэм гэжэ телевизионно сугллуулбари. 22.05 — Соносхолнууд. 22.10 — «Любить человека» — уран һайханай фильмын 2-дохи сери.

СРЕДА, 16

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита» — 14.35 — Мультфильмнүүд харуулагдаха (**үнгэтэ**) 15.05 — Һүүлэй һонин. 15.15 — «Наада, минии баян!». 15.45 — Карелиин АССР-эй угтамжын түсэб бэелүүлэгдэнэ. КПСС-эй Карелиин обкомой нэгэдэхи секретарь И. И. Сонькин дамжуулгада хабаадалсаха. 16.30 — 16.40 — Забһарлалга. 16.40 — Ю. Тынянов. «Кюхля» — литературна уншалга. 17.25 — «Сценын мастернуудаар уулзалга» — И. С. Козловский.

Улаан-Үдэ. 18.25 — Үхибүүдтэ зорюулагдаһан мультфильмнүүд.

«Орбита». 19.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа.

Улаан-Үдэ. 19.30 — «Тодорхойлхы жэлэй габшагай алхамууд» — Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ Б. С. Семенов үгэ хэлэхэ. 19.50 — Телевизионно һонин. 20.10 — «1975 оной ургасада» — хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдтэ зорюулагдаһан дамжуулга.

«Орбита». 20.40 — «Семья Тибо» — Франциин телевизионно уран һайханай фильмын 1-дэхи сери түрүүшынхеэ харуулагдаха (**үнгэтэ**). 22.15 — 22.25 — Забһарлалга. 22.25 — «Дружба — Фрайншафт» — концерт (**үнгэтэ**). 24.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 00.30 — Хоккейгээр СССР-эй чемпионат — «Крылья Советов» — «Торпедо».

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 18.25 — Хоккейгээр СССР-эй чемпионат — «Спартак» — «Химик» (1-дэхи үе). (**үнгэтэ**).

Улаан-Үдэ. 19.00 — «Маяковскиин нэрэмжэтэ театр» — документальна фильм.

«Орбита». 19.30 — Хоккейгээр СССР-эй чемпионат «Спартак» — Химик» (2-дохи, 3-дахи үенүүд. **үнгэтэ**).

ЧЕТВЕРГ, 17

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 14.35 — «Залуу үетэн, танда!». 15.05 — Һүүлэй һонин. 15.15 — «Таабаринууд ба тайлбаринууд». 15.30 — СССР-эй ба ГДР-эй уран һайханай бүлгэмүүдэй коллективүүдэй концерт. 16.00 — «Ленинский университет миллионов». «Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ замууд». 16.30 — 16.40 — Забһарлалга. 16.40 — «С. Доренский наадана». (**үнгэтэ**). 17.10 — Хоккейгээр СССР-эй чемпионат «Крылья Советов» — «Торпедо» (3-дахи үе, **үнгэтэ**). 17.45 — 19.00 — Забһарлалга.

«Орбита». 19.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 19.30 — «Дэлхэйн арадуудай бэлиг шадабари» (**үнгэтэ**). 20.00 — «Хүн ба хуули» — «Дело Толстопятовых» (1-дэхи дамжуулга). 20.30 — «Семья Тибо» — Франциин уран һайханай фильмын 2-дохи сери (**үнгэтэ**).

Улаан-Үдэ. 20.00 — Телевизионно һонин. 22.20 — Календариин хуудаһануудаар. 23.00 — Телевизионно һонин. (буряадаар).

«Орбита». 23.30 — Ригын «ВЭФ» заводой скрипачуудай ансамблиин концерт (**үнгэтэ**). 24.00 «Время» — мэдээсэлэй программа.

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 22.00 — Р. Рождественскиин шэнэ шүлэгүүд. 22.20 — 22.30 — Забһарлалга. 22.30 — «Очевидное — невероятное» — киногой шэнжэлэл.

ПЯТНИЦА, 18

НЭГЭДЭХИ ПРОГРА...

«Орбита». 14.35 — Му... фильмнүүд харуулаг... (**үнгэтэ**). 15.05 — Һүү... һонин. 15.15 — «Тад... телефильм» студиин ... ментальна фильмүүдэй ... грамма. 16.00 «Бид... БАМ баринабди» — «З... нодо». 16.30 — 16.40 — ... һарлалга. 16.40 — Конц... нэ студи урина, Ю. Си... тьевай хүтэлбэри доро Це... ральна телевидени ба Бү... союзна радиогой эстра... симфоническа оркестр на... ха.

Улаан-Үдэ. 17.45 — Д... жуулгын программа. 17... — «Пионерия» — кино... нал. 18.00 — «Горн» — ... рагшадта зорюулагдаһан ... грамма.

«Орбита». 19.00 — «В... мя» — мэдээсэлэй прогр... ма. 19.30 — «Весна в ... лязовой Воле» (Польша) ... телевизионно фильм-... церт, түрүүшынхеэ ха... лагдаха (**үнгэтэ**). 22.00 ... «Хүн ба хуули». «Дело Т... стопятовых» (2-дохи ... жуулга). 20.30 — «... оной дуунууд» (**үнгэтэ**). 2... — Семья Тибо» — Ф... циин телевизионно уран ... ханай фильмын 3-дахи с... (**үнгэтэ**).

Улаан-Үдэ. 22.20 — Те... визионно һонин. 22.40 ... «Байгалай шэмэг» (бу... даар).

«Орбита». 23.15 — ... дээрэ бүмбэгэ наада... СССР-эй чемпионат. 2... — Совет Украинын фа... дарлалтаһаа сүлөөлэгд... 30 жэлэй ойдо зорюул... һан концерт Киевһээ ... жуулагдаха.

ХОЕРДОХИ ПРОГРАМ...

«Орбита». 22.30 — ... хир галай хуудаһануу...

СУББОТО, 19

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАМ...

«Орбита». 13.05 — ... лэй һонин. 13.10 — «... лый цыпленок» — му... фильм (**үнгэтэ**). 13.3... «Уран гарнууд» (үн... 13.50 — «Элүүр энхэ ... га» — эрдэм тараалгын ... грамма. 14.20 — «Ан ам... дай байдал» (**үнгэтэ**). 1... — «Островскиин гэр... ССР Союзай Гүрэнэй ... демическэ Бага те... фильм-зүжэг түрүүш... харуулагдаха. (**үнгэтэ**). 1... — 16.50 — Забһар... 18.30 — «Время» — м... сэлэй программа. 19.0... Хоккейгээр СССР-эй чем... нат ЦСКА — «Крылья ... ветов» (**үнгэтэ**). 21.15 — ... тературна зохёолнууд ... да, «Мальва» — уран ... ханай фильм (**үнгэтэ**) ... — 22.45 — Забһар... 22.45 — Композитор П. ... доницктай уулзалга (үн... 24.00 — «Время» — м... сэлэй программа.

ХОЕРДОХИ ПРОГРА...

Улаан-Үдэ. М. Ю. ... монтовэй түрэһөөр 16... лэй ойдо. «Герой на... времени»,. «Бэлла» — ... һайханай фильм.

ВОСКРЕСЕНИ, 20

ЭДЕЭ ХООЛОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ... ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭ... ҮДЭР

НЭГЭДЭХИ ПРОГРА...

Улаан-Үдэ. 12.00 — ... нөөдэр эдеэ хоолой про... ленностиин хүдэлмэри... дэй үдэр».

«Орбита». 13.05 — ... лэй һонин. 13.10 — «С... скэ Союзда алба хэ... 14.10 — «Циркын гал... 14.55 — Мүнөөдэр эде... лой промышленностиин ... дэлмэрилэгшэдэй ... СССР-эй эдеэ хоолой ... мышленностиин ми... В. П. Лейнын пресс-... ренци (**үнгэтэ**). 15.2... «Манай жаргалта ... (**үнгэтэ**). 15.50 — «У... рондын һонин». 16.... 16.30 — «Забһарлалга. 1... киногоор аяншала... клуб (**үнгэтэ**). 17.3... «Нет, не смолкнет ... гэһэн телевизионно доку... тальна фильм түрүүш... харуулагдаха (**үнгэтэ**) ... — «Үглөөнэй почто» ... жэмтэ программа (ү... 19.00 — «Время» — ... сэлэй программа. 19.... «Хүгжэмтэ киоск» (ү... 20.00 — Уран зохёол... даһан». Поэт Алексей ... ков. (**үнгэтэ**). 20.50 — ... луу наһан» — Соц... Ажалай Герой, ССС... Верховно Соведэй ... КПСС-эй ЦК-гай ... Краснодарай хизаарай ... Лабинска районой «К... колхозой бригадир ... Клепиковэй хөөрөөн. ... — «Амаралтын сагт... хоолой промышле... хүдэлмэрилэгшэдэй за... концерт. Ленинградһаа ... жуулагдаха (**үнгэтэ**) ... — «Летающий лыжн... телевизионно докуме... фильм. 22.45 — 22... Забһарлалга. 22.55 — ... му он нужен этот В... — эрдэм тараалгын ф... түрүүшынхеэ харуул... 24.00 — «Время» — ... сэлэй программа.

ХОЕРДОХИ ПРОГР...

Улаан-Үдэ. 19.30 — ... рой нашего време... «Максим Максимыч» ... уран һайханай фильм ... — Амаралтын концер...

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Аха дүү хани барисаанай туг доро» — Молдавиин Компартиин ЦК-гай, Молдавиин ССР-эй Верховно Соведэй баяр ёһололой суглаанай тоосоон.

Хоёрдохи хуудаһан хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй үдэртэ зорюулагдана.

Гурбадахи хуудаһанда. «Аха дүү хани барисаанай туг доро» — Молдавиин Компартиин ЦК-гай, Молдавиин ССР-эй баяр ёһололой суглаанай тоосоон.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: «Аха дүү хани барисаанай туг доро» — Молдавиин Компартиин ЦК-гай, Молдавиин ССР-эй Верховно Соведэй баяр ёһололой суглаанай тоосоон. Хилын саанаһаа абтаһан телеграмманууд.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 12.00 — «Хүдөөгэй час». Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй Бүхэсоюзна үдэртэ зорюулагдаһан программа.

«Орбита». 13.05 — Һүүлэй һонин. 13.10 — «Советскэ Союзда алба хэнэб!». 14.10 — Челябинскын сорго татадаг заводой директор, Социалис Ажалай Герой Я. П. Осадчитай «Орлёнок» телестудиин юнкорнуудай уулзалга. 15.00 — «Киногоор аяншалагшадай клуб». 16.00 — «Хүгжэмтэ киоск». 16.30 — «Уласхоорондын панорама». 17.20 — 17.30 — Забһарлалга. 17.30 — Ф. Лист. Оркестрэй наадаха фортепианын нэгэдэхи концерт. 17.55 — «13 стульев» — богони зүжэгүүдэй телевизионно театр (үнгэтэ). 19.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 19.30 — Хүдөө ажахын Бүхэсоюзна үдэртэ. «Останкинодахи һайндэрэй үдэшэ» (үнгэтэ). 21.25 — «Кино болгон буулгагдаһан уран зохёолнууд». «Бесприданница» — уран һайханай фильм 22.50 — 23.00 — Забһарлалга. 23.00 — «Дуун-74» (үнгэтэ). 24.00 «Время» — мэдээсэлэй программа.

ХИЛЫН СААНАҺАА

телефон-телеграф-радио

ВАРШАВА

Аха дүү партинуудай зүбшэлэлгын уулзалга

ТАСС

Европын Коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай конференци зарлахые аха дүү хэдэн партинуудай дурадхаһан ушар баримтые хараада абажа, Польшын Нэгэдэмэл хүдэлмэришэнэй парти, Италиин Коммунис парти энэ асуудал зүбшэн хэлсэхэеэ иимэ уулзалга үнгэргэхэ гэһэн хамтын үүсхэл гаргаба.

Энэ үүсхэлые 28 парти дэмжэһэн байна гээд мэдээсэл дотор хэлэгдэнэ. Зүбшэлэлгын уулзалга байгша оной октябриин 16-да Варшавада эхилхэ.

ЛОНДОН

ЛЕЙБОРИСТНУУДАЙ ИЛАЛТА

ТАСС

Парламентын ээлжээтэ бэшэ һунгалтын үедэ лейборис парти илалта туйлаба. Һунгуулиин 635 округой 629-дэнь дуугаа үгэлгые тоолон гаргаһанай ёһоор, общинануудай палатада лейбористнууд — 319, консерваторнууд — 276, либералнууд — 11, бусад партинууд 23 һуури абаһан байна. Үлөөшэ бусад округуудта дуугаа үгэлгые тоолон гаргалга лейбористнуудай илалтые хубилгажа шадахагүй. Тиигэжэ Г. Вильсон түрүүтэй лейборис правительство парламентда олонхи дуутай болоо.

СТОКГОЛЬМ

Нобелевско шангууд барюулагдаа

ТАСС

1974 ондо медицинын талаар Нобелевско шангууд 3 эрдэмтэдэ—США-гай түлөөлэгшэд Кристиан де Дувта, Георге де Паладта, Альбар Л. Клодто (Бельги) олгогдоо. Стокгольмдохи Каролинска медико-хирургическа институдай шиидхэбэреэр эдэнэр «Клеткын байгууламжын ба функциональна ажал ябуулгын» талаар ехэ туйлалтануудые хэһэнэйнгээ түлөө энэ шанда хүртэһэн байна.

БЕЛГРАД

Газар хахалагшадай мүрысөөн

ТАСС

Югославиин газар хахалагшадай мүрысөөн Воеводинодохи Бачка-Тополиин «Паннония» гэжэ хүдөө ажахын комбинадай таряалан дээрэ үнгэргэгдөө. 60 мориной хүсэтэй тракторaар газар хахалһан Воеводинын механизатор Станко Божич оронойэрхим бэрхэ хахалагша гэжэ тоологдоо. Хүнгэн тракторaар газар хахалха мүрысөөндэ Вонслав Пертович (Серби) илажа гараһан байна. Воеводинын, Харватиин, Македониин, Сербиин, Босниин, Герцеговинын, Косовой механизаторнууд дүй дүршэлтэй, мэргэжэл шадабаритай трактористнууд байһанаа харуулаа. Хорватиин тракторист Анто Задро оронойэрхим бэрхэ тракторист гэжэ мэдэрэгдээ.

ВАШИНГТОН

ХӨӨРЭЛДӨӨНҮҮД ДҮҮРЭБЭ

ТАСС

Польшын Нэгэдэмэл хүдэлмэришэнэй партиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Э. Герек хани ёһоной албанай хэрэгээр США-да ошожо, хөөрэлдөөнүүдые хэжэ дүүргэбэ. Хоёр оронойхоорондохи худалдаа наймаанай-экономическа харилсаа хүгжөөхэ тухай, элүүрые хамгаалха ба оршон тойронхи байгаалиие сахин хамгаалха харилсаа холбоон тухай хэдэ хэдэн хэлсээнүүдтэ гар табигдаһан байна.

Холбоото Штадуудай ба Польшын Арадай Республикын хоорондохи харилсаа холбооной гол ёһонууд тухай хамтын мэдүүлгэдэ Э. Герек, США-гай президент Дж. Форд гар табяа.

Нэгэ нэгэеэ хүндэлжэ, хоёр оронойхоорондын экономическа, соёлой, научна, техническэ харилсаае хүгжөөхэ талаар һанал нэгэтэй байһан тухайдаа хоёр тала мэдүүлээ.

Уласхоорондын шахардуу шанга байдалай һуларалга ехэ удха шанартай байна гэжэ президент, ПОРП-ын ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь мэдүүлээ.

Аюулгүй байдалай, харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэевропын зүблөөнэй, Түбэй Европодохи зэбсэгтэ хүсэнүүдые, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хороохо тухай хөөрэлдөөнүүдэй амжалтада нүлөө үзүүлхээр бэлэн байһанаа эдэнэр гэршэлбэ.

УЛААН-БААТАР

УЛААН-БААТАРТА ВЫСТАВКЭ НЭЭГДЭБЭ

ТАСС

«Совет Сибирь ба Алас-Дурна зүг» гэһэн темээр уран һайханай фотографиин выставкэ Монголой ниислэл хотын түбэй кинотеатрнуудай нэгэндэ нээгдэбэ. Совет элитэ мэдээжэ фотографуудай 250 гаран хүдэлмэри эндэ табигдаа.

Монгол-совет заншалта һарын үедэ эмхидхэгдэһэн энэ выставкэ Соведүүдэй оронойүргэн дэлюун газар дайдые элдүүрилэн ашаглалгын гол шатанууд тухай, экономико, техникэ, эрдэм, наука ба соёл культура хүгжөөхэ талаар туйлагдаһан амжалтанууд тухай выставкэ хөөрэнэ.

Совет, монгол арадуудай аха дүүгэй хани барисаан тухай, хоёр оронойолон талын харилсаан тухай хөөрэһэн зүйлнүүд выставкэ дээрэ шухала һуури эзэлнэ.

АФИНА

Грециин правительствын шиидхэбэри

ТАСС

Турциин эрьедэ дүтүүр байдаг хэдэн аралнуудһаа гадна, Грециин бүхы дайда дээрэ онсо байдал болюулха тухай шиидхэбэри Грециин правительство абаба.

Ноябриин 17-до зарлагдаһан парламентын һунгалтада бэлэдхэл хэхын, тэрэниие үнгэргэхын тула эмхидхэгдэн байгуулагдаһан К. Караманлисай саг зуурын кабинет иимэ шиидхэбэри абаа.

1967 оной апрель һарада болоһон сэрэгэй урбалтын һүүлээр орон дотор онсо байдал соносхогдоо һэн. Нёдондо намар хэдэн һарын турша соо болюулагдаһан аад, дахин һэргээгдээ.

ДЕЛИ

ИНДИИН МЕТРОГОЙ ТҮРҮҮШЫН ЭЭЛЖЭЭНЭЙ БАРИЛГА

ТАСС

Индиин ехэ хото — Калькуттада шэнэ барилга габшагайгаар хэгдэжэ байна. Метрогой түрүүшын ээлжээнэй лини баригдана. 7 миллион хүн зонтой энэ хотодо метро айхабтар шухала юм. 17,5 километр ута түрүүшын линиин ашаглалгада оруулагдахадань, хотын захиргаан транспорт хэрэглэхэ, хүн зоной эрилтэ хангаха ехэ аргатай болохо. Калькуттын метрогоор үдэрэй турша соо 1,5 шахуу миллион хүн ябадаг болохо.

Калькуттын метрополитенэй түрүүшын ээлжээнэй барилга нёдондо жэл эхилээ һэн. Тиин ехэ юумэн хэгдээ. Ленинград хотын «Ленметропроект» институдай мэргэжэлтэд Калькуттада ерэжэ, ерээдүйн метрогой геологическа бэрхэтэй байдалтайнь танилсаһан байгаа. Энэдхэг ханинар Советскэ Союзда ерэжэ, дүршэл шадабари дээшэлүүлһэн, метро баридаг совет мэргэжэлтэдэй дүй дүршэл халан абаһан байха юм. Советскэ Союз шухала хэрэгтэй бүхы түхеэрэлгэнүүдые Индиин метрогой барилгашадта эльгээнэ.

Калькуттын метрополитен орон дотороо ори ганса бэшэ юм. Бомбей, Мадрас, Дели хотонуудта метрогой лининүүд баригдахаар хараалагдана.

Редакторай орлогшо М. Н. НИМ...

□«БУРЯАД ҮНЭН»□ 1974 оной октябриин 13. □ 4-дэхи хуудаһан □ Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н-03677. Заказ ...